

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa)

dokonanej w dniach 29-30 maja 2015 r. na kierunku „filologia klasyczna” prowadzonym na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim realizowanych w formie stacjonarnej na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Gdańskiego

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodnicząca: dr hab. Katarzyna Karpińska-Szaj – członek PKA

członkowie:

dr hab. Hubert Wolanin – ekspert PKA,

prof. dr hab. Mieczysław Gajos – ekspert PKA,

mgr Edyta Lasota-Belżek – ekspert PKA,

Łukasz Pietrzkowski – ekspert PKA, przedstawiciel Parlamentu Studenckiego RP.

Krótką informacja o wizytacji

Ocena jakości kształcenia na kierunku „filologia klasyczna” prowadzonym na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Gdańskiego została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2014/2015. Polska Komisja Akredytacyjna po raz kolejny oceniała jakość kształcenia na wyżej wymienionym kierunku.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z przepisami i obowiązującą procedurą. Raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, przeprowadzonych hospitacji zajęć, analizy prac dokumentujących osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, w tym prac dyplomowych, spotkań z nauczycielami akademickimi i studentami ocenianego kierunku oraz interesariuszami zewnętrznymi. Raport uwzględnia także stan bazy dydaktycznej, w której prowadzone są zajęcia dydaktyczne.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego.

1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku sformułowana przez jednostkę¹.

- 1) Koncepcja kształcenia nawiązuje do misji Uczelni oraz odpowiada celom określonym w strategii jednostki.

Strategia Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego została przyjęta Uchwałą Senatu Uniwersytetu Gdańskiego nr 25S/10 z dnia 25 lutego 2010 roku (z późn. zm.) Strategia ta została

¹ Punkty 1 – 8 wraz z podpunktami odpowiadają kryteriom określonym w Statucie Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

opracowana na czas do roku 2020. Podstawową misją Uniwersytetu Gdańskiego, nakreśloną w tym dokumencie jest kształcenie absolwentów wyposażonych we wszechstronną wiedzę, umiejętności i kompetencje niezbędne w życiu gospodarczo-społecznym. W opracowanej przez Wydział Filologiczny Strategii Rozwoju na lata 2012-2016 wyróżniono trzy obszary działań: ogólny, dydaktyczny i naukowy, w których punktowo omówiono najważniejsze zadania stojące przed Wydziałem w latach objętych przyjętym planem strategicznego rozwoju wydziału. W działaniach dydaktycznych zawarto rekomendację ustawicznego podnoszenia poziomu kształcenia na wszystkich kierunkach studiów stacjonarnych, niestacjonarnych oraz studiach podyplomowych. Władze Wydziału podkreślają konieczność zapewniania jakości kształcenia, na prowadzonych kierunkach studiów uwzględniającą nawiązanie efektywnej współpracy z potencjalnymi pracodawcami, co ma zapewnić absolwentom poszczególnych kierunków odnalezienie się na rynku pracy. Wydziałowe strategie rozwoju pozostają zatem w zgodzie z ogólnouczelnianymi założeniami rozwoju uczelni określonymi w przytoczonej Uchwale Senatu.

Na podstawie analizy dokumentów, przeprowadzonych rozmów z władzami Uniwersytetu Gdańskiego, Wydziału Filologicznego oraz Dyrekcją, pracownikami i studentami filologii klasycznej można stwierdzić, że oceniany kierunek zgodnie z ogólną misją uczelni, a także zgodnie z przyjętymi przez Wydział Filologiczny kierunkami rozwoju, kształci specjalistów, którzy są wyposażeni w niezbędną wiedzę, umiejętności i kompetencje przydatne do pełnego odnalezienia się w życiu gospodarczym, naukowym, społecznym i kulturalnym. W opracowanej i przyjętej koncepcji kształceniu na kierunku filologia klasyczna dąży się do zapewnienia absolwentom możliwości podejmowania pracy w różnych obszarach aktywności zawodowej związanych z nauczaniem językami oraz kulturą antyczną. Absolwenci studiów I. stopnia filologii klasycznej są przygotowani do kontynuowania studiów filologii klasycznej do uzyskania tytułu magistra oraz do dalszych studiów w takich dyscyplinach, jak np. historia, filologia polska i inne filologie nowożytne, archeologia, historia sztuki, filozofia, teologia, muzykologia, kulturoznawstwo, prawo. Absolwenci Uzyskują również przygotowanie zawodowe, które pozwala na podejmowanie pracy przede wszystkim w bibliotekach i archiwach, w wydawnictwach, w dziennikarstwie (głównie po specjalności *Wiedza o literaturze książce i teatrze*), w turystyce, muzeach (głównie po specjalności *Cywilizacja śródziemnomorska*), we wszelkich instytucjach kultury (po obu specjalnościach). Specjalność *Studia klasyczne* nastawiona jest przy tym głównie na wiedzę o starożytności, a w mniejszym stopniu pozwala zaznajomić się z rolą języków i tradycji antycznej w kształtowaniu się kultury epok późniejszych; natomiast specjalność *Studia renesansowe* kładzie nacisk właśnie na poznanie znaczenia języków i inspiracji antycznych w rozwoju kultury europejskiej, ze szczególnym uwzględnieniem kultury Gdańska. Absolwenci studiów II. stopnia znajdują zatrudnienie w bibliotekach, archiwach, muzeach, wydawnictwach, redakcjach czasopism i innych instytucjach związanych z badaniem, tworzeniem i upowszechnianiem kultury.

Zarówno w Strategii Rozwoju Uczelni jak i Strategii Rozwoju Wydziału wskazano na konieczność internacjonalizacji kształcenia poprzez rozwijanie kontaktów z uczelniami zagranicznymi. W tym zakresie oceniana Jednostka nie spełnia tego postulatu, bowiem zarówno studenci jak i pracownicy Jednostki pomimo bardzo dużego zaangażowania w badania naukowe (prężna działalność kół naukowych i szeroko zakrojone badania pracowników) nie korzystają z programu wymiany międzynarodowej Erasmus. **Podpisane umów gwarantujących współpracę międzynarodową stworzyłoby większe możliwości**

poszerzania wiedzy i umiejętności praktycznych w zakresie prowadzonej dydaktyki i działalności badawczej.

Kształcenie na kierunku filologia klasyczna realizowane w Uniwersytecie Gdańskim charakteryzuje się różnorodnością, co znajduje odzwierciedlenie w opracowanej koncepcji kształcenia zarówno na I. jak i II. stopniu oraz możliwości wyboru specjalizacji. Należy podkreślić, że program studiów, oparty na prowadzonych w Katedrze Filologii Klasycznej badaniach naukowych, uwzględnia również zawartą w *Strategii Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego* ideę integracji Uniwersytetu Gdańskiego z regionem Pomorza (por. cały blok przedmiotów związanych z Gdańskiem: łacińska kultura dawnego Gdańska, Architektura i sztuka Gdańska, Gdańsk, Pomorze, Bałtyk w literaturze XVI i XVII wieku, Sławne księgozbiory w Gdańsku i regionie nadbałtyckim, Gdańsk jako ośrodek typograficzny i jego znaczenie dla kultury Rzeczypospolitej).

- 2) Wewnętrzni i zewnętrzni interesariusze uczestniczą w procesie określania koncepcji kształcenia na danym kierunku studiów, w tym jego profilu, celów, efektów oraz perspektyw rozwoju.

Koncepcja kształcenia w Katedrze Filologii Klasycznej Uniwersytetu Gdańskiego została opracowana przy szerokim zaangażowaniu zarówno interesariuszy wewnętrznych jak i zewnętrznych.

Za formułowanie koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku odpowiada Rada Wydziału, która współpracuje z Radą Programową dla kierunku filologia klasyczna oraz Wydziałowym Zespołem ds. Zapewniania Jakości Kształcenia. Koncepcja kształcenia jest współtworzona przez kierownictwo katedry oraz pracowników dydaktyczno-naukowych zatrudnionych w jednostce. Również przedstawiciele studentów byli włączeni w prace Rady Programowej, zwłaszcza na etapie wdrażania na filologii klasycznej Krajowych Ram Kwalifikacji.

W skład Senatu Uniwersytetu Gdańskiego włączono przedstawicieli studentów i doktorantów w liczbie minimum 20% ogółu członków. **Analiza list obecności Rady Wydziału w okresie od stycznia do maja 2015 roku pozwala stwierdzić, iż w skład tego organu włączono przedstawicieli studentów, jednak ich reprezentacja łącznie z doktorantami jest mniejsza niż 20% (około 19% - np. na posiedzeniu w dniu 7 maja 2015 roku w skład Rady Wydziału wchodziło 138 członków, z czego 27 osób to studenci i doktoranci), co jest niezgodne z art. 67 ust. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.** Jak wynika z informacji uzyskanych od władz Jednostki sytuacja ta związana jest ze wzrostem liczby samodzielnych pracowników naukowych. Zadeklarowano jednocześnie, iż w najbliższym czasie przeprowadzone będą wybory uzupełniające przedstawicieli studentów celem uzupełnienia składu Rady. Studenci posiadają także przedstawiciela w Wydziałowym Zespole ds. Zapewniania Jakości Kształcenia. Dodatkowo mają możliwość zgłaszania swoich sugestii bezpośrednio do Władz i członków gremiów odpowiedzialnych za formułowanie koncepcji kształcenia.

Na przyjęty i realizowany program kształcenia na kierunku filologia klasyczna (stopień I. i II.) mieli również wpływ interesariusze zewnętrzni. Współpraca z interesariuszami zewnętrznymi nie jest sformalizowana, polega przede wszystkim na organizowaniu praktyk i staży zawodowych dla studentów i absolwentów kierunku. Dotyczy to zwłaszcza przedstawicieli bibliotek (przede wszystkim Biblioteki Gdańskiej PAN) oraz wydawnictw mających swe siedziby w Gdańsku. Ich bardzo aktywna reprezentacja na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA wskazuje na chęć ścisłej współpracy z Wydziałem/Jednostką, warto byłoby więc zadbać

o zintensyfikowanie działań zmierzających do sformalizowaniem udziału interesariuszy zewnętrznych w strukturze Rady Programowej Katedry, co pozwoliłoby na aktywny i ciągły udział w/w w procesie modelowania skutecznej koncepcji kształcenia dostosowanej do zmieniających się warunków i potrzeb zawodowych określanych przez potencjalnych pracodawców.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) *Przyjęta koncepcja kształcenia na kierunku filologia klasyczna nawiązuje do misji Uniwersytetu Gdańskiego oraz odpowiada celom określonym w zarówno w strategii rozwoju uczelni jak i w strategii rozwoju Wydziału Filologicznego. Realizowana koncepcja kształcenia charakteryzuje się różnorodnością i innowacyjnością, dając tym samym szansę absolwentom kierunku na pełne i wszechstronne opanowanie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji niezbędnych w przyszłym życiu zawodowym, a także w dalszym kształceniu. Zaleca się podpisanie umów współpracy międzynarodowej, co stworzyłoby większe możliwości poszerzania wiedzy i umiejętności praktycznych w zakresie prowadzonej dydaktyki i działalności badawczej.*

2) *Interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni są zaangażowani w powstawanie i udoskonalanie koncepcji kształcenia obowiązującej na kierunku filologia klasyczna Uniwersytetu Gdańskiego. Studenci mają możliwość udziału w formułowaniu koncepcji kształcenia zarówno poprzez formalne włączenie w struktury organów kolegialnych, jak również w sposób nieformalny poprzez indywidualne zgłaszanie swoich uwag i sugestii. Zaleca się uzupełnienie składu Rady Wydziału o jednego przedstawiciela studentów (doktorantów). Zaleca się także sformalizowanie kontaktów z otoczeniem społeczno-gospodarczym poprzez włączenie przedstawicieli interesariuszy zewnętrznych w skład Rady Programowej.*

2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie.

- 1) Zakładane przez jednostkę efekty kształcenia odnoszące się do danego programu studiów, stopnia i profilu, kształcenia są zgodne z wymogami KRK oraz koncepcją rozwoju kierunku; zakładane efekty kształcenia na kierunkach o profilu praktycznym uwzględniają oczekiwania rynku pracy lub wymagania organizacji zawodowych, umożliwiające uzyskanie uprawnień do wykonywania zawodu, a na kierunkach o profilu ogólnoakademickim wymagania formułowane dla danego obszaru nauki, z której kierunek się wywodzi; opis efektów jest publikowany.

Efekty kształcenia dla ocenianego kierunku studiów zostały zatwierdzone w drodze Uchwały Senatu Uniwersytetu Gdańskiego Nr 16/2012 z dnia 29 marca 2012 r. w sprawie określenia efektów kształcenia na kierunkach studiów na Wydziale Filologicznym. Kolejno zmian powyższego dokumentu dokonano Uchwałami Senatu Uniwersytetu Gdańskiego Nr 44/13 z dnia 13 czerwca 2013 r. i Nr 23/14 z dnia 27 marca 2014 r.

Oceniane studia na kierunku *filologia klasyczna* prowadzone są w trybie stacjonarnym i mają profil ogólnoakademicki. Zakładane przez jednostkę prowadzącą kierunkowe efekty kształcenia zostały określone na bazie efektów z obszaru nauk humanistycznych i są zgodne z Krajowymi Ramami Kwalifikacji. Zostały zdefiniowane w kategoriach wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych, przyporządkowane efektom obszarowym i ujęte w

tabelaryczne zestawienia, zgodnie z wymogami ministerialnymi. Elektroniczna publikacja opisu efektów kształcenia jest w gestii wydziałowego zespołu obsługi informatycznej.

W zakresie studiów I. stopnia 10 efektem obszarowym w kategorii „wiedza” przyporządkowano 18 efektów kierunkowych w tej kategorii, 10 efektem obszarowym w kategorii „umiejętności” 12 efektów kierunkowych i 6 efektem obszarowym w kategorii „kompetencje społeczne” tyleż samo efektów kierunkowych. W zakresie studiów II. stopnia 10 efektem obszarowym w kategorii „wiedza” przyporządkowano 15 efektów kierunkowych w tej kategorii, 11 efektem obszarowym w kategorii „umiejętności” 14 efektów kierunkowych oraz 6 efektem obszarowym w kategorii „kompetencje społeczne” analogiczną liczbę efektów kierunkowych. Zarówno na studiach I., jak i II. stopnia, najwięcej efektów kierunkowych (9 i 6 odpowiednio) związane z efektem obszarowym w kategorii „wiedza”, dotyczącym posiadania wiedzy z zakresu dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, właściwych dla studiowanego kierunku studiów. Dyscypliny naukowe, do których odnoszą się kierunkowe efekty kształcenia, to literaturoznawstwo, językoznawstwo, kulturoznawstwo, a także historia, historia sztuki, filozofia, religioznawstwo oraz archeologia. Określeniu wszystkich efektów towarzyszy wskazanie przedmiotów (modułów zajęciowych) odpowiedzialnych za ich uzyskanie.

Sformułowane w sylabusach efekty przedmiotowe są właściwie skorelowane z efektami kierunkowymi, a wyszczególnione metody i treści nauczania stanowią przesłankę pozwalającą przyjąć, że efekty te mogą być w satysfakcjonującym stopniu osiągnąć.

Przedmiotowe efekty kształcenia, określone w sylabusach poszczególnych modułów zajęciowych prowadzonych na ocenianym kierunku zarówno na studiach I., jak i II. stopnia są również zgodne z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego oraz koncepcją rozwoju kierunku. Przyporządkowane one zostały efektem kierunkowym i skorelowane z efektami obszarowymi. Kierunkowe i przedmiotowe efekty kształcenia tworzą spójną całość uwzględniającą w stopniu zadowalającym wymagania formułowane dla obszaru wiedzy, z którego wywodzi się kierunek. Realizacja szczegółowych, etapowych celów kształcenia, określonych w sylabusach poszczególnych przedmiotów i grup przedmiotowych, w pełni umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia na poziomie kierunku i przedmiotu. Osiąganiu zamierzonych efektów kształcenia dobrze też służy realizacja celów związanych z wykonywaniem praktyk odbywanych przez studentów ocenianego kierunku m.in. w bibliotekach naukowych Trójmiasta (głównie w Bibliotece Gdańskiej PAN) oraz szkołach (praktyki pedagogiczne). Realizacja praktyk pedagogicznych przeprowadzana jest zgodnie z zapisami Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 stycznia 2012 roku w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela. Regulaminy i porozumienia dotyczące odbywania praktyk, a także harmonogramy, sprawozdania i zaświadczenia z odbytych praktyk zostały przedstawione do wglądu członkom Zespołu Oceniającego i nie budzą zastrzeżeń.

Opis zakładanych efektów kształcenia znajduje się w sylabusach poszczególnych przedmiotów, które dostępne są w portalu studenta. Efekty kształcenia są spójne z zakładaną sylwetką absolwenta i pozwalają na podjęcie pracy zawodowej związanej z ocenianym kierunkiem studiów.

- 2) Efekty kształcenia danego programu zostały sformułowane w sposób zrozumiały i są sprawdzalne.

Zapisane w matrycach i sylabusach efekty kształcenia sformułowane zostały w sposób zrozumiały i są sprawdzalne. Ujęte są one (w matrycach i sylabusach) w postaci określającej uzyskanie odpowiedniej wiedzy oraz odpowiednich umiejętności i kompetencji społecznych. Niektóre zapisy w sylabusach budzić jednak mogą pewne wątpliwości. Przykładowo, trudno zrozumieć, na jakiej zasadzie w sylabusie dotyczącym ćwiczeń z języka łacińskiego z gramatyką opisową efekt kształcenia ujęty w postaci zapisu: „student ma świadomość złożoności natury języka jako systemu znaków” zakwalifikowany został (słusznie) do kategorii „wiedza”, natomiast efekt o postaci: „student ma świadomość wpływu języka łacińskiego na inne języki nowożytne” do kategorii „kompetencje społeczne”; poza tym w tym samym sylabusie niewłaściwie przypisano „rozpoznawanie zagadnień gramatycznych...”, do kategorii wiedzy (zamiast umiejętności), a „znajomość podstawowych zasad translatoryki” do kategorii umiejętności (zamiast wiedzy). **Zaleca się w związku z tym przejrzeć sylabusów pod kątem właściwego formułowania przedmiotowych efektów kształcenia i przypisania ich do odpowiednich kategorii.**

- 3) Jednostka stosuje przejrzysty system oceny efektów kształcenia, umożliwiający weryfikację zakładanych celów i ocenę osiągania efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia; system ten jest powszechnie dostępny.

System oceny i weryfikacji osiągniętych efektów kształcenia określony jest na szczeblu ogólnouczelnianym przez Regulamin studiów w rozdziale 3 (*Warunki i tryb odbywania zajęć dydaktycznych oraz sposób i tryb odbywania studenckich praktyk zawodowych*), 4 (*Stosowane skale ocen i metody wyrażania osiągnięć studenta zgodnie z Europejskim Systemem Transferu i Akumulacji Punktów (ECTS) oraz przenoszenie i uznawanie zajęć zaliczonych przez studenta*) i 5 (*Prace i egzaminy dyplomowe*). W § 23 Regulaminu studiów określono szczegółowe kryteria procentowe dla dokonania oceny efektów kształcenia – z zastrzeżeniem, iż mogą być one modyfikowane przez Radę Wydziału.

Zgodnie z uchwałą Rady Wydziału Filologicznego UG z dn. 06.06.2013. okresem rozliczeniowym od roku akademickiego 2013/2014 jest semestr. Studentów, którzy rozpoczęli studia przed rokiem 2013, obowiązuje rozliczenie roczne. Ogólne zasady oceniania studentów określone zostały w Regulaminie Studiów Uniwersytetu Gdańskiego, przyjętym uchwałą Senatu UG nr 12/12 z dnia 29. 03. 2012 (z późniejszymi zmianami, tekst ujednolicony z dn. 07. 10. 2014.). Zgodnie z tymi zasadami stosowana jest sześciostopniowa skala ocen (5,0, 4,5, 4,0, 3,5, 3,0, 2,0). Szczegółowe warunki uzyskiwania zaliczeń z poszczególnych przedmiotów (modułów zajęciowych), zasady oceniania studentów, a także formy weryfikacji poziomu osiągnięcia zakładanych przedmiotowych (etapowych) efektów kształcenia opisane zostały w sylabusach przez nauczycieli akademickich prowadzących dane zajęcia. Sporządzone one zostały według jednolitego wzorca i zawierają wyszczególnienia efektów kształcenia we wszystkich kategoriach (wiedza, umiejętności, kompetencje społeczne), metod weryfikacji stopnia ich osiągnięcia, treści programowych, literatury przedmiotu, liczby przypisanych punktów ECTS. Stosowanymi środkami oceny stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia są egzaminy ustne, egzaminy pisemne, kolokwia, testy pisemne, prace pisemne (roczne/semestralne), indywidualne ustne zaliczania określonych lektur (greckich/łacińskich) w oryginale w trakcie godzin konsultacyjnych pracowników jednostki. Sposób sporządzenia sylabusów, w tym dobór metod weryfikujących poziom osiągania zakładanych efektów kształcenia, nie budzi zastrzeżeń. Treść sylabusów dostępna jest dla studentów w formie elektronicznej.

Weryfikację efektów kształcenia zdobytych w trakcie praktyk zawodowych i pedagogicznych, reguluje szczegółowo regulamin studenckich praktyk zawodowych/ pedagogicznych na Wydziale Filologicznym UG oraz regulaminy przypisane dla poszczególnych specjalności. Zaliczenia praktyki dokonuje kierownik lub opiekun praktyki na podstawie opisowej opinii pracodawcy na temat studenta i przebiegu praktyki. W przypadku praktyki pedagogicznej niezbędne jest także przedstawienie przez studenta dzienniczka praktyki pedagogicznej. Weryfikacja efektów kształcenia następuje poprzez porównanie osiągnięcia celów wskazanych w regulaminach praktyk z opinią pracodawcy o przebiegu praktyki oraz na podstawie ewentualnej rozmowy opiekuna praktyk ze studentem (zaświadczenia i dzienniczki praktyk przedstawione zostały do wglądu). Studenci podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA pozytywnie ocenili regulacje związane z oceną efektów kształcenia związanych z praktykami oraz dostępność regulaminów praktyk.

Weryfikację przedmiotowych efektów kształcenia opisano w sylabusach poszczególnych przedmiotów. Ocena cząstkowa polega głównie na ocenie przygotowania studenta do zajęć, aktywności w trakcie zajęć, przygotowanie pracy pisemnej, prezentacji. Końcowa weryfikacja odbywa się zazwyczaj w formie pisemnego bądź ustnego zaliczenia, a także poprzez ocenę dłuższej samodzielnej pracy pisemnej. W sylabusach wskazano także składowe procentowe oceny końcowej w przypadku, gdy ocena efektów dokonywana jest za pomocą różnych metod. Przyjęte sposoby weryfikacji pozwalają na ocenę efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i postaw. W ocenie studentów zaprezentowanej podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA, przyjęte metody weryfikacji są przejrzyste, sprawiedliwe, dostosowane do specyfiki poszczególnych przedmiotów i pozwalają na weryfikację zakładanych efektów kształcenia. Nauczyciele akademicki informują o zasadach zaliczenia przedmiotu na pierwszych zajęciach. Treść pytań egzaminacyjnych pokrywa się z treściami kształcenia. Przestrzegane jest prawo studentów do wglądu do pracy egzaminacyjnej i egzaminu komisyjnego (zgodnie z § 4 pkt. 2 i § 13 Regulaminu studiów).

Jednym z rezultatów etapowej oceny efektów kształcenia jest tzw. odsiew studentów. Na ocenianym kierunku jest on stosunkowo wysoki i ma miejsce głównie w trakcie pierwszego roku studiów. Z przedstawionych danych wynika, że przykładowo w roku akademickim 2011/2012 studia I. stopnia rozpoczęło 56 osób, na kolejny rok wpisanych zostało 23 studentów, a studia ukończyło (bądź nadal kończy) 18 osób tego rocznika. Jako główny powód skreśleń bądź rezygnacji podano trudności z uzyskaniem wymaganych zaliczeń lub zdaniem egzaminów, wynikające z braku odpowiednich predyspozycji i motywacji do tego typu studiów, słabego przygotowania ze szkoły średniej, czy wreszcie braku gotowości do włożenia wysiłku, jakiego wymaga opanowanie od podstaw dwóch starożytnych języków i związanych z nimi zagadnień kulturowo-cywilizacyjnych. Równocześnie jednak stosunkowo duża liczba absolwentów studiów II. stopnia podejmuje studia doktoranckie (obecnie jest to 6 osób).

Metodą końcowej weryfikacji zakładanych efektów kształcenia na ocenianym kierunku jest praca dyplomowa (licencjacka/magisterska) i egzamin dyplomowy. Praca dyplomowa przygotowana w ramach seminariów dyplomowych, które na studiach I. stopnia prowadzone są przez samodzielnych pracowników nauki lub przez pracowników ze stopniem naukowym doktora, a na studiach II. stopnia wyłącznie przez samodzielnych pracowników naukowych. Pisemną recenzję pracy dyplomowej sporządza promotor prowadzący seminarium oraz recenzent legitymujący się przynajmniej stopniem naukowym doktora. Od ubiegłego roku prace dyplomowe poddawane są elektronicznej kontroli antyplagiatowej, a

raporty z tych kontroli składane są obowiązkowo w teczkach zawierających dokumentację z przebiegu egzaminu dyplomowego.

Warunkiem przystąpienia do egzaminu dyplomowego jest zrealizowanie wszystkich elementów programu studiów oraz uzyskanie pozytywnych recenzji pracy dyplomowej. Egzamin dyplomowy ma formę ustną i odbywa się przed trzyosobową komisją złożoną z promotora, recenzenta i przewodniczącego ze stopniem naukowym co najmniej doktora. Zakres egzaminu licencjackiego związany jest z tematem pracy dyplomowej, zaś zakres egzaminu magisterskiego obejmuje literaturę grecką i rzymską oraz zagadnienia dotyczące pracy magisterskiej. Wszyscy członkowie komisji mają prawo zadawania pytań i oceny odpowiedzi. Z przebiegu egzaminu sporządza się protokół zawierający m.in. treść wszystkich pytań zadanych w trakcie egzaminu i oceny wszystkich odpowiedzi. Zasady ustalania końcowego wyniku studiów, uwidocznionego na dyplomie, określa Regulamin Studiów UG w rozdziale 5, par. 27 i 28.

Studenci podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA pozytywnie ocenili przyjęty system oceny i weryfikacji osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, który obejmuje efekty z zakresu wiedzy, umiejętności i postaw oraz uwzględnia weryfikację ciągłą na każdym etapie kształcenia. W ich ocenie system jest transparentny, sprawiedliwy, a informacje na jego temat są powszechnie dostępne. Zespół Oceniający w pełni podziela tę opinię.

- 4) Jednostka monitoruje kariery absolwentów na rynku pracy, a uzyskane wyniki wykorzystuje w celu doskonalenia jakości procesu kształcenia.

Na Uniwersytecie Gdańskim monitorowaniem karier zawodowych absolwentów zajmuje się uczelniane Biuro Karier. Z pozyskanych informacji wynika, że dotychczasowa działalność Biura napotykała wiele trudności z uwagi na ograniczenia związane z ochroną danych osobowych. 20. 01. 2015 r. wydane zostało Zarządzenie Rektora UG nr 6/R/15 w sprawie badania losów zawodowych absolwentów UG, na podstawie którego Biuro Karier opracowało nowe procedury działania. Mają one umożliwić lepsze poznanie sytuacji zawodowej absolwentów UG, sposobu ich wejścia na rynek pracy oraz opinii dotyczących kształcenia na UG. Badaniami mają zostać objęci absolwenci studiów licencjackich i magisterskich po 6 miesiącach oraz po 3 i 5 latach od ukończenia studiów. Wykorzystanie zostanie elektroniczny formularz ankiety umieszczony na portalu Biura Karier i udostępniany przez link wysyłany drogą mailową do respondentów, którzy wyrazili zgodę na udział w badaniach. Po statystycznej obróbce wyniki przeprowadzonych badań ankietowych mają być przekazywane poszczególnym wydziałom.

Warto jednak zaznaczyć, że przy niewielkiej liczbie absolwentów ocenianego kierunku pracownicy jednostki prowadzącej z powodzeniem starają się samodzielnie, choć nieformalnie, śledzić losy absolwentów. W miarę możliwości jednostka stara się także odpowiadać na oczekiwania interesariuszy zewnętrznych, co przejawia się rozszerzaniem oferty zajęć specjalistycznych oraz kierowaniem studentów na praktyki do instytucji, w których nabyte podczas tych zajęć kompetencje mogą zostać spożytkowane i zweryfikowane, a same te instytucje mogą stać się przyszłymi miejscami pracy praktykantów. Dobrą współpracę z władzami jednostki i wpływ na kształt oferty programowej potwierdzili na spotkaniu z otoczeniem społeczno-gospodarczym przedstawiciele wydawnictw i Biblioteki Gdańskiej PAN.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

Zespół Oceniający PKA zapoznał się z losowo wybranymi pisemnymi pracami etapowymi oraz pracami dyplomowymi. Wśród prac etapowych znalazły się m.in. testy językowe (przekład tekstu łacińskiego na język polski), testy gramatyczne i kulturowe oraz praca zaliczeniowa proseminarium w formie rozprawki. Zadania testowe były dobrze skonstruowane, merytorycznie poprawne, z właściwie przypisaną do poszczególnych zadań punktacją i liczbą punktów uzyskanych przez studentów. Pewnym mankamentem w niektórych przypadkach był brak jednoznacznego sformułowania poleceń do zadań zamkniętych i brak opisu samego testu (jakiego przedmiotu/zagadnienia dotyczył, dla których studentów był przeznaczony); zdarzały się również braki odnotowania oceny (przy wskazaniu liczby uzyskanych punktów). Praca proseminaryjna została oceniona adekwatnie; stosowne uwagi odnotowane zostały na marginesie przez oceniającego. Rozprawy dyplomowe prezentowały odpowiedni poziom merytoryczny i redakcyjny. Ich tematyka odpowiadała kierunkowi studiów, a oceny promotora i recenzenta były na ogół zgodne i odpowiadały rzeczywistej wartości pracy. Również recenzje sporządzono w sposób poprawny, wyczerpujący i jasny; zauważono jedynie drobne mankamenty, jak np. brak odnotowania dat dostępu przy źródłach internetowych w wykazie bibliografii (niezauważony przez oceniających).

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Zakładane w programie kształcenia na kierunku filologia klasyczna efekty kształcenia są zgodne z wymogami Krajowych Ram Kwalifikacji i odpowiadają koncepcji rozwoju kierunku. Odpowiadają też wymaganiom sformułowanym dla obszaru nauki, do której należy oceniany kierunek.*
- 2) Efekty kształcenia sformułowane w programie realizowanym na ocenianym kierunku, sformułowane zostały w sposób zrozumiały i są sprawdzalne. Zaleca się jednak przejrzanie sylabusów pod kątem właściwego formułowania przedmiotowych efektów kształcenia i przypisania ich do odpowiednich kategorii.*
- 3) Przyjęty w jednostce system weryfikacji osiągniętych efektów kształcenia jest przejrzysty i precyzyjny. Umożliwia trafną i zobiektywizowaną ocenę zarówno kierunkowych (etapowych), jak i końcowych efektów kształcenia. Informacje na temat systemu są łatwo dostępne dla studentów. Konieczny jest jednak staranniejszy opis i redakcja testów oraz opis zadań pisemnych, stosowanych dla weryfikacji przedmiotowych, etapowych efektów kształcenia.*
- 4) Procedura monitorowania losów zawodowych absolwentów Jednostki jest na etapie wdrażania. Jej zasadniczym ogniwem ma być Biuro Karier działające na podstawie tegorocznego zarządzenia Rektora UG, pozwalającego na ustalenie efektywnych procedur jego funkcjonowania. Dotychczas zawodowe losy absolwentów ocenianego kierunku nieformalnie starali się śledzić Pracownicy Katedry Filologii Klasycznej.*

3. Program studiów umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

- 1) Realizowany program kształcenia umożliwia studentom osiągnięcie każdego z zakładanych celów i efektów kształcenia oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta.

Prowadzone przez jednostkę studia I. stopnia na kierunku filologia klasyczna trwają 3 lata (6 semestrów). Odbywają się w trybie stacjonarnym i obejmują łącznie 2025 godzin zajęciowych z udziałem nauczycieli akademickich. Realizowany program studiów umożliwia studentom uzyskanie podstawowej znajomości obu języków klasycznych (tj. starożytnej greki

i łaciny) oraz uzyskanie kompetencji komunikacyjnych w zakresie języka włoskiego na poziomie B2 według Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego. Ponadto absolwenci uzyskają wiedzę z zakresu historii literatury greckiej i rzymskiej, historii starożytnej Grecji i Rzymu, sztuki antycznej, filozofii starożytnej i językoznawstwa ogólnego. Realizacja pozostałych treści programowych zależy od wyboru jednej z dwu ścieżek specjalizacyjnych. Pierwsza z nich, tj. *cywilizacja śródziemnomorska*, umożliwia pogłębienie kompetencji w zakresie starożytnych kultur basenu Morza Śródziemnego i wiąże się z obowiązkiem zaliczenia zajęć obejmujących m.in. historię estetyki, geografii basenu M. Śródziemnego, historię i historię sztuki starożytnego Wschodu, mitologię i religie świata starożytnego, historię kultury greckiej i rzymskiej, chrześcijaństwo w starożytności grecko-rzymskiej, archeologię biblijną i zabytki chrześcijańskie na Bliskim Wschodzie. Druga ścieżka, tj. *wiedza o literaturze, książce i teatrze*, daje szerszy wgląd w określone aspekty kultury grecko-rzymskiej i jej dziedzictwa w nowożytnej kulturze europejskiej, w związku z czym treści programowe obejmują w tym przypadku m.in. wersyfikację łacińską, literaturę łacińską w Polsce, inspiracje antyczne w literaturze nowożytnej, edytorstwo tekstów antycznych i nowołacińskich, teatr i dramat grecki/rzymski, teatr średniowieczny i nowożytny, paleografię. W ramach obu ścieżek programowych przewidziany jest obowiązek zaliczenia zajęć o charakterze proseminaryjnym i translatorycznym, a także zajęć ogólnouczeniowych wybieranych z oferty UG.

Studia II. stopnia trwają 2 lata (4 semestry). Odbývają się również w trybie stacjonarnym i obejmują łącznie 810 godzin zajęciowych. Studia te przeznaczone są głównie dla absolwentów studiów I. stopnia tego kierunku, ale możliwość ich podjęcia mają także absolwenci innych kierunków humanistycznych (dla tych ostatnich pracownicy jednostki deklarują prowadzenie indywidualnych konsultacji ułatwiających uzyskanie niezbędnych kompetencji w zakresie praktycznej znajomości obu języków klasycznych). Program nakłada na wszystkich studentów obowiązek zrealizowania modułów, których przedmiotem jest gramatyka historyczna języka greckiego i łacińskiego, stylistyka łacińska, język włoski, najnowsze kierunki w metodologii badań literackich, tradycje rzymskie w kulturze, życiu politycznym i formach ustrojowych I Rzeczypospolitej, a także wykładów monograficznych z literatury greckiej i rzymskiej. Dobór pozostałych treści programowych uzależniony jest od wyboru jednej z dwu ścieżek specjalizacyjnych. W przypadku *studiów klasycznych* treści te obejmują m.in. wybrane zagadnienia językoznawstwa porównawczego, teorię retoryki, dzieje poetyki i krytyki literackiej, problemy przekładu literackiego, historię języka greckiego i łacińskiego, dialekt Homerowy/dorycki/koine, łacinę archaiczną/prozę epoki cesarstwa. Treści związane ze *studiami renesansowymi* to m.in. literatura łacińska w Europie średniowiecznej i nowożytnej, antyk w literaturze staropolskiej, filozofia renesansowa, sztuka renesansu, język włoski w tekstach średniowiecznych i renesansowych, łacińska kultura dawnego Gdańska, architektura i sztuka Gdańska, Gdańsk, Pomorze i Bałtyk w literaturze XVI i XVII wieku, Gdańsk jako ośrodek typograficzny i jego znaczenie dla kultury Rzeczypospolitej. Bez względu na wybór ścieżki specjalizacyjnej elementem programu studiów są również zajęcia seminaryjne oraz ogólnouczeniowe (do wyboru).

Program studiów realizowany na ocenianym kierunku cechuje się zatem z jednej strony różnicowaniem oferty programowej i związaną z tym możliwością wyboru (indywidualizacji) treści programowych, z drugiej spójnością, której wyznacznikiem są języki klasyczne i kultura antyczna jako podstawa tożsamości kulturowej Polski i Europy. Realizowane treści programowe, stosowane metody dydaktyczne i formy kontroli efektów etapowych umożliwiają osiągnięcie wszystkich zakładanych celów i efektów kształcenia oraz

uformowanie stosownej struktury kwalifikacji absolwenta. Zauważalna jest wyważona proporcja między zajęciami językowymi a zajęciami, których przedmiotem są treści kulturowe, wyrażająca się tym, że obu typom zajęć przydzielono w programie odpowiedni ogólny wymiar czasowy. Pewne zastrzeżenia budzić może jedynie wielka różnorodność zajęć specjalizacyjnych (w tym do wyboru) o charakterze „kulturowym”, z których część prowadzona jest w wymiarze jedynie 15 godzin, co może sprawiać wrażenie pewnego rozproszenia oferty. Zapisany w sylabusach dobór treści szczegółowych oraz ich sekwencyjność nie budzą zastrzeżeń. Czas trwania kształcenia, dobór treści kształcenia, form zajęć i metod kształcenia jest prawidłowy i zapewnia osiągnięcie efektów kształcenia określonych dla każdego przedmiotu i modułu zajęciowego z zastrzeżeniem, że pewne kursy specjalizacyjne, realizowane w niewielkim wymiarze czasowym, mają charakter propedeutyczny, co jest zasadne w przypadku recenzowanego kierunku, a przy tym nie stoi w sprzeczności z zapisami zamieszczonymi w stosownych sylabusach.

Zasady dotyczące punktacji ECTS określone zostały w § 24 i § 25 Regulaminu studiów oraz regulacjach Uczelnianego Zespołu ds. Zapewniania Jakości Kształcenia – w tym uchwały nr 3/2012 UZZJK z dnia 14 lutego 2012 roku określającej, iż minimum połowa programu kształcenia wymaga bezpośredniego kontaktu nauczyciela akademickiego ze studentem. System przyjętej punktacji ECTS jest zgodny z przepisami ustalającymi podstawowe wymagania w tym zakresie. Zakłada on uzyskanie przez studenta 60 punktów w ciągu każdego roku kształcenia, a więc 180 punktów w trakcie studiów I. stopnia oraz 120 punktów w toku studiów II. stopnia. Na studiach I. stopnia 48 punktów uzyskuje się za zrealizowanie zajęć specjalizacyjnych w ramach jednej spośród dwu specjalizacji do wyboru, przy czym od 28 do 37 punktów student otrzymuje za zaliczenie zajęć mających status ograniczonego wyboru zarówno w ramach zajęć specjalizacyjnych, jak i niespecjalizacyjnych. Na studiach II. stopnia zajęciom specjalizacyjnym przypisano 34 punkty, przy czym za zajęcia mające status ograniczonego wyboru, zarówno w ramach zajęć specjalizacyjnych jak i niespecjalizacyjnych, można uzyskać od 50 do 53 punktów. 4 punkty otrzymuje się za zrealizowanie obowiązkowych praktyk studenckich. System dystrybucji punktów ECTS zbudowano przyjmując zasadę, iż 1 punktowi odpowiada szacunkowo 30 godzinny nakład pracy studenta, który obejmuje zarówno udział w zajęciach, jak i pracę indywidualną (przygotowanie się do zajęć o charakterze ćwiczeniowym, konwersatoryjnym bądź (pro)seminaryjnym, opracowanie indywidualnych lektur tekstów łacińskich i greckich w oryginale, przygotowanie się do testów, kolokwii i egzaminów, przygotowanie (prezentacji) pracy licencjackiej/magisterskiej).

Przedmioty (moduły zajęciowe) na studiach I. stopnia, trwających 6 semestrów, obejmują zajęcia w wymiarze 2025 godzin, a za ich zrealizowanie student uzyskuje 180 punktów ECTS. Podzielone są one na dwie podstawowe kategorie: zajęcia obligatoryjne (1605 godzin, 132 pkt. ECTS, w tym ograniczonego wyboru – 180 godzin, 22 pkt. ECTS) i zajęcia specjalnościowe (480 godzin, 48 pkt. ECTS), realizowane w ramach jednej spośród dwóch specjalności do wyboru: *wiedza o literaturze, książce i teatrze* oraz *cywilizacja śródziemnomorska*; spośród zajęć specjalnościowych również część ma (w ramach danej specjalności) charakter obowiązkowy, a część podlega ograniczonemu wyborowi.

Przedmioty (moduły zajęciowe) na studiach II. stopnia, trwających 4 semestry, obejmują zajęcia w wymiarze 810 godzin, a za ich zrealizowanie student otrzymuje 120 pkt. ECTS. Również one podzielone są na zajęcia obligatoryjne (555 godzin, 86 pkt. ECTS, w tym ograniczonego i nieograniczonego wyboru – 210 godzin, 42 pkt. ECTS) oraz zajęcia specjalnościowe (250 godzin, 34 pkt. ECTS), realizowane w ramach specjalności: *studia*

klasyczne lub *studia renesansowe*; w ramach poszczególnych specjalności część zajęć także ma charakter obowiązkowy, część podlega ograniczonemu wyborowi.

Treści programowe charakteryzują się spójnością, równocześnie jednak dają możliwość indywidualizacji i wyboru ścieżki pogłębiania wiedzy i umiejętności. Ich podstawą i zwornikiem są języki klasyczne i kultura antyczna. Kompetencje w tym zakresie mogą być pogłębiane w ramach specjalności *cywilizacja śródziemnomorska* (na studiach I. stopnia) i *studia klasyczne* (na studiach II. stopnia). Z kolei w ramach specjalności *wiedza o literaturze, książce i teatrze* (na studiach I. stopnia) i *studia renesansowe* (na studiach II. stopnia) studenci uzyskują możliwość nabycia kompetencji w zakresie rozpoznawania i badania określonych przejawów funkcjonowania antycznego dziedzictwa kulturowego w świecie nowożytnym. Szczególną cechą struktury programowej ocenianego kierunku jest szerokie i wielostronne uwzględnienie językowego i kulturowego dziedzictwa antyku na terenie Gdańska i Pomorza. Tym samym oceniane studia dobrze służą poznawaniu europejskiej tożsamości kulturowej i rozpoznawaniu jej przejawów w kulturze ojczystej i regionalnej.

Wdrożony system przypisywania liczby punktów poszczególnym modułom zajęciowym jest przejrzysty i nie budzi zastrzeżeń. Określona w programie i planie studiów sekwencja przedmiotów i modułów zajęciowych jest właściwa. Blok zajęć językowych zachowuje programową spójność i kompletność. Układ zajęć o tematyce literackiej i kulturowej jest logiczny i dobrze koreluje z zajęciami językowymi.

W ramach studiów I. stopnia program przewiduje praktyki studenckie w wymiarze 60 godzin. Dla studentów specjalności *wiedza o literaturze, książce i teatrze* jednostka organizuje praktyki w naukowych bibliotekach Trójmiasta, przede wszystkim w Bibliotece Gdańskiej PAN. Członkom Zespołu Oceniającego przedstawiono dokumenty (m.in. porozumienie o współpracy między Katedrą Filologii Klasycznej UG oraz Polską Akademią Nauk – Biblioteką Gdańską z 18. 01. 2013 r. (obejmujące m.in. organizację praktyk studenckich), harmonogramy praktyk studentów KFK UG i zaświadczenia odbycia praktyk (wydane prze opiekuna praktyk), z których wynika, że w placówce tej studenci odbywają praktyki w Dziale Zbiorów Specjalnych (m.in. w pracowniach starych druków i rękopisów), w Dziale Druków XIX i Pierwszej Połowy XX w., Dziale Opracowania Druków Nowych, Dziale Udostępniania i Informacji Naukowej, Dziale Konserwatorsko-Introligatorskim. W trakcie realizacji praktyk studenci uzyskują wiedzę na temat historii rękopisów, książek i innych materiałów bibliotecznych, opraw rękopisów i książek, ich proveniencji, obiektów wchodzących w skład zbiorów specjalnych, zasad ich katalogowania, a także zasad udostępniania zbiorów. Ponadto nabywają umiejętności w zakresie katalogowania (głównie starych druków i rękopisów), sporządzania opisów starodruków, rozpoznawania materiału, z którego sporządzono rękopisy i stare druki, porządkowania spuścizn, wykonywania kwerend. Dla studentów specjalności *cywilizacja śródziemnomorska* opracowano model praktyk przewidujący przygotowanie pisemnego projektu i konspektu prezentacji wybranych obiektów architektonicznych i muzealnych z terenu Gdańska bądź regionu, uwzględniający w szczególności elementy dziedzictwa antycznego. Prezentacja ma być dokonywana w trakcie wycieczek czy wizyt studyjnych z udziałem m.in. członków Oddziału Gdańskiego Polskiego towarzystwa Filologicznego. Celem tego rodzaju praktyki ma być z jednej strony zdobycie przez studenta szczegółowej i pogłębionej wiedzy na temat prezentowanych obiektów, z drugiej nabycie umiejętności wyszukiwania, przetwarzania i przekazu informacji służących upowszechnianiu wiedzy na temat fenomenu obecności tradycji antycznej w naszym bezpośrednim otoczeniu kulturowym. Praktyki te wprowadzane są po raz pierwszy w bieżącym roku akademickim, w związku z czym brak jeszcze materiałów dokumentujących

ich przebieg i pozwalających na ocenę sposobu ich realizacji. Regulamin praktyk studenckich przedstawiono do wglądu członkom Zespołu Oceniającego. Ponadto studenci ocenianego kierunku mogą również w trakcie studiów II. stopnia odbywać praktyki pedagogiczne w szkołach średnich uzyskując uprawnienia nauczycielskie do prowadzenia przedmiotu *język łaciński i kultura antyczna*. Praktyki te odbywają się na podstawie skierowań wystawionych na podstawie umowy podpisanej przez władze Uniwersytetu Gdańskiego z dyrektorami szkół i przebiegają zgodnie z zapisami Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela. Regulamin praktyk przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela na kierunku *filologia klasyczna*, z odesłaniem do strony internetowej rejestru *Porozumień o prowadzeniu praktyk zawodowych/pedagogicznych*, a także dzienniczki praktyk, przedstawione zostały członkom Zespołu Oceniającego do wglądu. Ocenę stopnia spełnienia wymogów związanych z praktykami, i tym samym ich zaliczenia, dokonuje wyznaczony spośród pracowników naukowo-dydaktycznych jednostki opiekun praktyk. Analiza przedstawionych informacji i dokumentów dotyczących praktyk pozwala na stwierdzenie, że ich charakter i program jest spójny z celami i efektami kształcenia, które zostały dla nich określone, zaś wymiar, termin i miejsce ich odbywania zapewnia osiągnięcie założonych efektów. System kontroli i zaliczania praktyk jest prawidłowy i uwzględnia możliwość nabycia przez studenta umiejętności praktycznych.

Indywidualizacja procesu kształcenia odbywa się w głównej mierze poprzez możliwość wyboru specjalności. Studenci podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA pozytywnie odnieśli się do dostępności oferty specjalności jak również do sposobu ich wyboru oraz realizowanych w ich ramach treści. Studenci mogą także wybierać przedmioty z puli wykładów ogólnowydziałowych lub ogólnouczeniowych. Zgodnie z § 34 Regulaminu studiów student może studiować według Indywidualnego Planu Studiów (IPS). IPS przeznaczony jest dla studentów z niepełnosprawnością, studiujących równolegle minimum dwa kierunki lub specjalności, samotnie wychowujących dzieci, odbywających staże/studia zagraniczne oraz w innych trudnych sytuacjach życiowych. Student może w myśl § 35 Regulaminu studiów studiować w ramach Indywidualnego Programu Kształcenia (IPK) – przeznaczonego dla studentów wybitnie uzdolnionych. Studenci pozytywnie ocenili rozwiązania w zakresie indywidualizacji procesu kształcenia. Analiza regulacji w tym zakresie ubiegania się o indywidualizację kształcenia, dokonana przez Zespół Oceniający PKA, pozwala stwierdzić, iż procedura uzyskania IPS i IPK jest prawidłowa i nie zawiera elementów nadmiernej formalizacji.

Organizacja procesu kształcenia realizowanego w ramach poszczególnych form kształcenia przewidzianych dla ocenianego kierunku jest dla obu poziomów (tj. licencjackiego i magisterskiego) poprawna i pozwala na osiągnięcie zakładanych celów i efektów kształcenia. Zastrzeżeń nie budzi rozłożenie zajęć i egzaminów w poszczególnych semestrach i latach studiów, a także tygodniowe obciążenia zajęciami. Niewielka liczba studentów kształcących się na poszczególnych latach, i tym samym niewielka liczebność grup zajęciowych, umożliwia daleko idącą indywidualizację procesu nauczania. Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA studenci zgłosili kilka drobnych uwag (postulatów) odnośnie programu studiów I stopnia: w ich ocenie powinny być w nim uwzględnione nieliczne zmiany, jak wyrównanie proporcji pomiędzy ilością godzin z łaciny i greki (w ocenie studentów proporcjonalnie za dużo godzin przeznaczono na łacinę) oraz zmiana formy zajęć z języka włoskiego z ćwiczeń na lektorat (w chwili obecnej studenci nie mają możliwości uzyskania certyfikatu językowego). Studenci nie wskazali uwag do programu kształcenia na

studiach II. stopnia. W ocenie studentów program kształcenia oraz sposób realizacji zajęć pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia i jest adekwatny do deklarowanej sylwetki absolwenta. Studenci pozytywnie ocenili także sekwencję zajęć – na początku odbywają się przedmioty podstawowe i ogólne, a następnie specjalnościowe oraz te wymagające wstępnej wiedzy wynikającej z realizacji innych przedmiotów.

- 2) Zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy zajęć oraz stosowane metody dydaktyczne tworzą spójną całość.

Treści programowe dobrze odpowiadają zakładanym efektom kształcenia. Zostały one szczegółowo opisane w sylabusach. Osiąganiu efektów sprzyjają dostosowane do nich i ujęte również w sylabusach formy kształcenia, bazujące na zróżnicowanych metodach dydaktycznych. Nie stwierdzono rozbieżności między zakładanymi efektami kształcenia a treściami programowymi.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólneg W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) *Realizowany program umożliwia osiągnięcie wszystkich efektów kształcenia, zarówno w kategorii wiedzy, jak i umiejętności oraz kompetencji społecznych. Z zakładanymi w programie efektami kształcenia dobrze skorelowana jest formuła praktyk studenckich. Studenci mają możliwość indywidualizacji procesu kształcenia. Studenci wskazali nieliczne sugestie odnośnie zmian w programie studiów na poziomie I. stopnia.*

2) *Określone w programie efekty kształcenia, treści programowe, formy zajęć i metody dydaktyczne w pełni umożliwiają realizację wewnętrznę spójnego i efektywnego procesu dydaktycznego.*

4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów.

- 1) Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych i struktura ich kwalifikacji umożliwiają osiągnięcie założonych celów kształcenia i efektów realizacji danego programu.

Na podstawie analizy dokumentów znajdujących się w teczkach osobowych pracowników dydaktyczno-naukowych zatrudnionych w Katedrze Filologii Klasycznej UG oraz po zapoznaniu się z ich dorobkiem naukowym przedstawionym Zespołowi Oceniającemu PKA w formie wykazów publikacji, realizowanych programów badawczych oraz udziałów w konferencjach naukowych, można wyrazić pozytywną opinię o potencjale osobowym, który zapewnia wysoki poziom kształcenia i badań na ocenianym kierunku. Kwalifikacje pracowników dydaktyczno-naukowych nie budzą żadnych wątpliwości.

W skład zespołu nauczycieli akademickich zaliczonych na ocenianym kierunku do minimum kadrowego wchodzi na studiach I. stopnia 5 samodzielnych pracowników nauki (w tym jeden z tytułem profesora nauk humanistycznych), z których troje specjalizuje się w języku łасьkim, a dwoje w języku starogreckim, a także 4 pracowników ze stopniem naukowym doktora, w tym dwóch łatynistów i dwóch hellenistów. Na studiach II. stopnia minimum kadrowe tworzy 7 samodzielnych pracowników nauki (w tym 2 z tytułem profesora nauk humanistycznych), wśród nich dwie osoby są łatynistami, trzy osoby hellenistami a dwie historykami, oraz 4 pracowników ze stopniem naukowym doktora, tj. dwóch łatynistów i dwóch hellenistów. Ponadto zajęcia na ocenianym kierunku prowadzi jeszcze 18 innych

nauczycieli akademickich, którzy legitymują się stopniami naukowymi uzyskanymi w zakresie językoznawstwa, filozofii, archeologii, geografii, biologii, literaturoznawstwa, historii.

Naukowy dorobek nauczycieli stanowiących minimum kadrowe na studiach I. i II. stopnia jest obszerny, zróżnicowany i dobrze skorelowany z treściami programowymi i celami kształcenia na ocenianym kierunku. Jedna osoba należąca do minimum kadrowego jest beneficjentem jednego już zakończonego, drugiego trwającego zespołowego projektu badawczego (grantu) finansowanego przez MNiSzW (w tym drugim przypadku w ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki). W ocenie członków Zespołu Oceniającego liczba i struktura kwalifikacji pracowników naukowo-dydaktycznych prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku umożliwia pełne osiągnięcie założonych celów i efektów kształcenia oraz merytorycznie poprawną realizację przyjętych treści programowych.

- 2) Dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne kadry, zwłaszcza tworzącej minimum kadrowe, są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia; na kierunkach o profilu praktycznym w procesie kształcenia uczestniczą nauczyciele z doświadczeniem praktycznym, związanym z danym kierunkiem studiów.

Zgodnie z Raportem samooceny do minimum kadrowego kierunku „filologia klasyczna” zgłoszono na studiach I. stopnia 5 samodzielnych pracowników nauki, 4 pracowników ze stopniem naukowym doktora. Na studiach II. stopnia minimum kadrowe tworzy 7 samodzielnych pracowników nauki oraz 4 pracowników ze stopniem naukowym doktora. Zespół Oceniający PKA analizował kwestię spełnienia wymagań dotyczących minimum kadrowego na podstawie przesłanej dokumentacji, materiałów przedstawionych podczas wizytacji i rozmów przeprowadzonych z władzami Wydziału. W ocenie uwzględniono posiadane tytuły i stopnie naukowe, specjalizację naukową, dorobek, w tym zwłaszcza publikacje naukowe. Sprawdzono również obciążenia dydaktyczne w bieżącym roku akademickim oraz złożone oświadczenia o wliczeniu do minimum kadrowego. **Do minimum kadrowego (na studiach II. stopnia) Zespół Oceniający PKA nie zaliczył jednej osoby ze stopniem naukowym doktora habilitowanego z uwagi na brak wykazu dorobku naukowego w zakresie dyscypliny naukowej związanej z efektami kształcenia określonymi dla ocenianego kierunku.**

Pozostała zatrudniona kadra dydaktyczna spełnia wymogi formalne. Zgodnie z wymaganiami § 12 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz. 1370), *„Nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego określonego kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim, jeżeli posiada zapewniający realizację programu studiów dorobek naukowy lub artystyczny w obszarze wiedzy, odpowiadającym obszarowi kształcenia, wskazanemu dla tego kierunku studiów, w zakresie jednej z dyscyplin naukowych lub artystycznych, do których odnoszą się efekty kształcenia określone dla tego kierunku.”* Ponadto, zgodnie z wymaganiami § 13 ust. 1 wyżej wspomnianego rozporządzenia, tj.: *„Nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego, jeżeli został zatrudniony w uczelni nie później niż od początku semestru studiów.”* oraz wymaganiami § 13 ust. 2 wyżej wspomnianego rozporządzenia, tj.: *„Nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego, jeżeli w danym roku akademickim prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia dydaktyczne w wymiarze co najmniej: pkt 1. „30 godzin zajęć dydaktycznych - w przypadku nauczyciela akademickiego posiadającego tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego (...)”* i

pkt 2. „60 godzin zajęć dydaktycznych - w przypadku nauczyciela akademickiego posiadającego stopień naukowy doktora lub kwalifikacje drugiego stopnia”. Zgodnie z § 14 ust. 2 powyższego rozporządzenia, tj.: „Minimum kadrowe dla studiów pierwszego stopnia na kierunku studiów związanym z kształceniem w zakresie języka angielskiego, niemieckiego, francuskiego, włoskiego, hiszpańskiego, portugalskiego, rosyjskiego, białoruskiego, ukraińskiego, czeskiego i słowackiego stanowi co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających dorobek naukowy w zakresie dyscypliny naukowej związanej z kierunkiem studiów, w tym co najmniej dwóch samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej czterech nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora, z tym że spośród tych osób co najmniej jeden samodzielny nauczyciel akademicki i co najmniej dwóch nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora powinno specjalizować się w zakresie języka obcego, który jest przedmiotem studiów.” Także zgodnie z § 15 ust. 2 powyższego rozporządzenia, tj.: „Minimum kadrowe dla studiów drugiego stopnia na kierunku studiów związanym z kształceniem w zakresie języka angielskiego, niemieckiego, francuskiego, włoskiego, hiszpańskiego, portugalskiego, rosyjskiego, białoruskiego, ukraińskiego, czeskiego i słowackiego stanowi co najmniej dziewięciu nauczycieli akademickich posiadających dorobek naukowy w zakresie dyscypliny naukowej związanej z kierunkiem studiów, w tym co najmniej czterech samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej pięciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora, z tym że spośród tych osób co najmniej dwóch samodzielnych nauczycieli akademickich powinno specjalizować się w zakresie języka obcego, który jest przedmiotem studiów.” Ponadto, zgodnie z wymaganiami § 15 ust. 2 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz.131), tj.: „Minimum kadrowe dla studiów drugiego stopnia na kierunku studiów związanym z kształceniem w zakresie języków obcych stanowi co najmniej pięciu samodzielnych nauczycieli akademickich posiadających dorobek naukowy w zakresie dyscypliny naukowej związanej z kierunkiem studiów, z tym że: spośród tych osób co najmniej dwóch samodzielnych nauczycieli akademickich powinno specjalizować się w zakresie języka obcego, który jest przedmiotem studiów”.

Uczelnia stosuje wzór oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego, który pozwala na stwierdzenie, iż osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki określone w art. 112a ustawy z dn. 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r., poz. 572, z późn. zm.). W teczkach osobowych znajdują się dokumenty pozwalające na uznanie deklarowanych tytułów i stopni naukowych (za wyjątkiem braku dokumentów wskazanych w załączniku 5). Umowy o pracę zawierają wymagane prawem elementy. Stopnie i tytuły naukowe, którymi legitymują się nauczyciele tworzący minimum kadrowe, uzyskane zostały w zakresie literaturoznawstwa i historii. Na podstawie powyższego, należy stwierdzić, że wymagania formalne odnośnie minimum kadrowego ocenianego kierunku, określone w wyżej wymienionym rozporządzeniu, zostały spełnione.

Pomimo niezaliczenia przez Zespół Oceniający PKA do minimum kadrowego jednego pracownika, stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe względem liczby studentów kierunku spełnia również wymagania § 17 ust. 1 pkt. 2. rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz.1370) i wynosi około 1: 3 przy wymaganym 1:50 (liczba studentów – 32).

W celu oceny stabilności minimum kadrowego ocenianego kierunku studiów dokonano analizy zaliczenia do tego minimum nauczycieli akademickich zatrudnionych w roku akademickim: 2012/2013, 2013/2014, 2014/2015. Nieprzerwanie przez wszystkie powyżej wskazane lata akademickie w grupie sześciu samodzielnych nauczycieli akademickich pięć osób było zatrudnionych i zaliczonych do minimum kadrowego ocenianego kierunku studiów, a w grupie sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora cztery osoby były zatrudnione i zaliczone do tego minimum przez Uczelnię. Na podstawie powyższych informacji stwierdzono, iż kadra ocenianego kierunku studiów jest stabilna zarówno w grupie samodzielnych nauczycieli akademickich jak i w grupie nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora. Przedstawione dokumenty pozwalają także na stwierdzenie, że obsada zajęć dydaktycznych z poszczególnych przedmiotów jest prawidłowa. Obszary wiedzy, dziedziny nauki i dyscypliny naukowe reprezentowane przez poszczególnych nauczycieli akademickich są zgodne ze szczegółowymi efektami kształcenia i treściami programowymi ustalonymi dla poszczególnych przedmiotów (modułów zajęciowych).

Na podstawie przedstawionej dokumentacji zawierającej dane na temat uzyskanych stopni, tytułów naukowych i zawodowego dorobku można stwierdzić, że merytoryczne i dydaktyczne kwalifikacje kadry nauczającej na ocenianym kierunku są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia. Wielu członków zespołu dydaktycznego to wybitni i uznani specjaliści w swoich dziedzinach, a przeprowadzone hospitacje zajęć potwierdziły ich fachowość i dobre rzemiosło nauczycielskie, życzliwość i gotowość niesienia pomocy studentom, pełne zaangażowanie w realizację procesu dydaktycznego. Nauczycieli charakteryzowała komunikatywność języka, życzliwy stosunek do studentów i gotowość udzielania niezbędnych wyjaśnień. Studenci wykazywali się aktywnością i odpowiednio reagowali na polecenia nauczyciela. Szczegółowa informacja o hospitowanych zajęciach zawarta została w załączniku nr 6.

- 3) Jednostka prowadzi politykę kadrową sprzyjającą podnoszeniu kwalifikacji i zapewnia pracownikom warunki rozwoju naukowego i dydaktycznego, w tym także przez wymianę z uczelniami i jednostkami naukowo-badawczymi w kraju i za granicą.

Dobór kadry naukowo-dydaktycznej prowadzony jest w jednostce w systemie konkursowym. Podnoszeniu kwalifikacji merytorycznych i dydaktycznych służą przeprowadzane okresowo oceny pracowników oraz oceny prowadzonych zajęć dokonywane przez studentów za pośrednictwem ankiet elektronicznych, które mają charakter powszechny. W ramach Katedry realizowany jest także dobrze funkcjonujący i udokumentowany system wzajemnych hospitacji zajęć przez pracowników, zarówno młodszych przez starszych i bardziej doświadczonych, jak i odwrotnie. W latach 2010-2015 dwóch pracowników Katedry uzyskało stopień naukowy doktora, a czworo stopień doktora habilitowanego. W trakcie spotkania Zespołu Oceniającego z Pracownikami Katedry nie było głosów, które dotyczyłyby np. odmowy finansowania przez jednostkę przewodów doktorskich czy habilitacyjnych lub udzielania płatnych urlopów naukowych, formułowane jednak były wypowiedzi wyrażające oczekiwanie większego wsparcia ze strony jednostki np. dla wyjazdów konferencyjnych i studyjnych czy zakupu sprzętu elektronicznego i multimedialnego. **Pewnym mankamentem jest niewielki zakres prowadzonej przez Katedrę współpracy międzynarodowej.** Ma ona jedynie charakter okazjonalny i ogranicza się do udziału zagranicznych badaczy w organizowanych przez Katedrę cyklicznych konferencjach pod nazwą *Colloquia Neolatina*

oraz ich uczestnictwa w kolegium redakcyjnym publikowanej przez Katedrę serii wydawniczej pt. *Studia Classica et Neolatina*. **Zespół Oceniający zalecałby w związku z tym podjęcie wysiłków na rzecz intensyfikacji i zinstytucjonalizowania współpracy międzynarodowej Katedry, w tym również podpisanie stosownych umów umożliwiających udział studentów ocenianego kierunku w programach wymian międzynarodowych.**

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) *Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych i struktura ich kwalifikacji w pełni umożliwiają osiągnięcie założonych efektów kształcenia oraz właściwą realizację przyjętego programu studiów. Dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne nauczycieli prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku w pełni odpowiadają jego założeniom programowym, tak w zakresie nauczanych treści, jak i w odniesieniu do zakładanych efektów kształcenia. Obsada zajęć uwzględnia naukowy profil, dorobek i zawodowe kwalifikacje poszczególnych wykładowców.*

2) *Kryteria obowiązujące dla minimum kadrowego są spełnione w pełni, a wymagania dotyczące relacji między liczbą nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe a liczbą studentów ocenianego kierunku spełnione są z nawiązką. Zastrzeżeń nie budzą też stabilność zespołu stanowiącego minimum kadrowe oraz kwalifikacje dydaktyczne kadry.*

3) *W jednostce stosowane są właściwe procedury naboru kadry i jej oceny. Naukowy rozwój pracowników Katedry Filologii Klasycznej można uznać za dynamiczny biorąc pod uwagę, iż w okresie podlegającym ocenie dwoje z nich uzyskało stopień naukowy doktora, a czworo stopień doktora habilitowanego. Konieczne jest jednak rozwinięcie na większą skalę i zinstytucjonalizowanie współpracy oraz wymiany międzynarodowej.*

5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych.

Uczelnia zapewnia bazę materialną, niezbędną do osiągnięcia końcowych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także uwzględniająca potrzeby osób niepełnosprawnych.

Baza dydaktyczna służąca realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku pozwala na osiągnięcie deklarowanych efektów kształcenia. Katedra Filologii Klasycznej ma swoją siedzibę w budynku Wydziału Filologicznego i Wydziału Historycznego przy ul. Wita Stwosza 55. Budynek dostosowany jest do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową. Katedra zajmuje w nim 8 pomieszczeń, na które składa się sala dydaktyczna o pow. ok. 35 m² dla 30 osób oraz 7 pokoi o pow. ok. 18 m², z których jeden wykorzystywany jest jako sala dydaktyczna dla 16 osób, drugi jako biblioteka katedralna z czytelnią na 10 miejsc, kolejny jako pomieszczenie sekretariatu, pozostałe 4 jako pokoje pracowników. Dla celów dydaktycznych Katedra dysponuje jednym komputerem stacjonarnym w pomieszczeniu bibliotecznym, jednym komputerem przenośnym i jednym rzutnikiem multimedialnym. Podnoszonym przez pracowników mankamentem jest brak własnego urządzenia kopiującego, co jest istotne o tyle, że ze względu na specyfikę kierunku wiele zajęć prowadzonych jest z wykorzystaniem tekstów powielonych przy użyciu kserokopiarki. Należy zaznaczyć, że w najbliższym roku akademickim oddany zostanie do użytku bardzo

nowoczesny budynek Neofilologii, w związku z czym warunki lokalowe wszystkich jednostek filologicznych powinny się poprawić.

Studenci ocenianego kierunku mogą korzystać z zasobów wszystkich oddziałów Biblioteki Uniwersytetu Gdańskiego. Niezależnie od tego do dyspozycji studentów jest własny księgozbiór Katedry Filologii Klasycznej, na który składa się 5350 woluminów, 4 tytuły wydawnictw ciągłych, odrębny zbiór tekstów greckich i łacińskich przekazany jako depozyt przez Bibliotekę Główną UG, a także niewielki zbiór tekstów źródłowych w formie mikrofilmów i fotokopii. Zasoby tego księgozbioru udostępniane są studentom bezpośrednio przez Pracowników Katedry. Poza tym studenci mają możliwość korzystania z zasobów Biblioteki Humanistycznej, mieszczącej się w tym samym budynku (filia Biblioteki Główniej posiadająca ok. 45 000 woluminów i blisko 5000 tytułów czasopism z zakresu literaturoznawstwa i językoznawstwa) oraz ze zbiorów Biblioteki Główniej, mającej siedzibę w ulokowanym w pobliżu nowoczesnym budynku, spełniającym najwyższe standardy w dziedzinie gromadzenia i udostępniania zbiorów bibliotecznych, w tym także osobom z niepełnosprawnością. Biblioteka ta udostępnia stanowiska komputerowe, kserografy, bezprzewodowy internet, powiększalniki ekranowe dla osób niedowidzących, a także liczne licencjonowane serwisy i zbiory elektroniczne. Do najczęściej wykorzystywanych przez studentów ocenianego kierunku e-zbiorów należą: Academic Complete, Academic Research eBooks Library, Encyclopedia Britannica Academic Edition, Gale Virtual Reference Library, IBUK Libra, Oxford Dictionaries, oraz serwisy: www.jstor.org, <http://www.hs-augsburg.de/~Harsch/augustana.html>, www.perseus.tufts.edu, <http://www.theoi.com/>, <http://lacina.info.pl/>, <http://classica-mediaevalia.pl/>. Oprócz tego, studenci mogą korzystać również (na specjalnych zasadach) z księgozbioru Biblioteki Gdańskiej PAN, który z uwagi na posiadane kolekcje starych druków i rękopisów łacińskich w szczególny sposób pozytywnie przyczynia się do realizacji zakładanych dla ocenianego kierunku celów kształcenia. Mankamentem zaplecza bibliotecznego pozostaje jednak brak wielu zagranicznych opracowań i czasopism specjalistycznych, istotnych dla prowadzonych w jednostce badań i prac dyplomowych przygotowywanych na ocenianym kierunku. Studenci podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA określili zasób zbiorów bibliotecznych jako wystarczający do realizacji programu kształcenia zarówno pod względem liczby i jakości podręczników. W ich ocenie, Jednostka powinna podjąć jednak działania zmierzające do poprawy stanu starego księgozbioru (zawilgocenie, zagrzybienie itp.) – np. poprzez oddanie do pracowni introligatorskiej. Studenci pozytywnie odnieśli się do możliwości korzystania z zasobów elektronicznych.

Należy także z uznaniem odnotować, że infrastruktura uczelni jest bardzo dobrze przystosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnością. W budynku Wydziału Filologicznego znajduje się winda oraz stosowane podjazdy. Na drzwiach znajdują się opisy sal w języku Braille'a. Ścieżki komunikacyjne wewnątrz kampusu wyposażone są w maty z wypustkami ułatwiającymi poruszanie się osób niewidomych. W kampusie znajduje się także ogrodzony wybieg dla psów przewodników. Studenci mogą korzystać z pomocy dydaktycznych w formie powiększalników tekstu, czy adaptacji materiałów dydaktycznych stosownie do niepełnosprawności (adaptacje wykonuje Biuro ds. Studentów Niepełnosprawnych wraz z Pracownią Usług Cyfryzacyjnych).

Miejsca odbywania praktyk studenckich są dobrze dobrane. Instytucje kultury, obiekty zabytkowe, muzea i biblioteki dobrze odpowiadają specyfice kierunku i pozytywnie wpływają na efektywność procesu kształcenia. Jak wynika z przedstawionych umów o realizację praktyk, szczególnie bogatą bazę oferuje praktykantom Biblioteka Gdańska PAN oferując im

udział w pracach prowadzonych w różnych działach, głównie w Dziale Zbiorów Specjalnych. Naturalnym miejscem odbywania praktyk pedagogicznych są szkoły, do których kierowani są praktykanci na podstawie podpisanych z Uniwersytetem Gdańskim porozumień o przeprowadzeniu studenckich praktyk pedagogicznych.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka, umożliwia realizację zakładanych efektów kształcenia na poziomie podstawowym. Nie budzi zastrzeżeń dostępność zbiorów bibliotecznych, a ich zasoby odpowiadają podstawowym potrzebom wynikającym z programu studiów i realizacji procesu dydaktycznego. Baza lokalowa dostosowana jest do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Zaleca się jednak doposażenie jednostki w urządzenie kopiujące i sprzęt multimedialny, a także ogólną poprawę warunków lokalowych, co wydaje się możliwe po zasiedleniu nowego budynku przeznaczonego dla neofilologii.

6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów.

Rezultaty prowadzonych badań naukowych są wykorzystywane w procesie kształcenia; na kierunkach o profilu ogólnoakademickim jednostka stwarza studentom możliwość uczestnictwa w badaniach naukowych oraz zdobycia wiedzy i umiejętności przydatnych w pracy naukowo-badawczej.

Badania naukowe prowadzone przez jednostkę dotyczą m.in. greckiej prozy artystycznej (historiografia, biografia) i fachowej (traktaty medyczne, militarne, łowieckie, podręczniki retoryki), języka Homera i Hezjoda, rzymskiej poezji epoki augustowskiej i cesarstwa, literatury rzymskiej przełomu starożytności i wieków średnich, literatury nowołacińskiej (w szczególności literatury Gdańska XVI-XVIII wieku), edytorstwa tekstów antycznych i nowołacińskich, recepcji antyku w literaturze nowożytnej, epigrafiki starożytnej (greckiej) i nowożytnej (epitafia gdańskie), starożytnej kultury materialnej (kamienie szlachetne, uzbrojenie). Prowadzone są również prace nad przekładami na język polski tekstów greckich i łacińskich (m.in. Ksenofonta, Hipokratesa). Specyficzną cechą działalności naukowej jednostki jest szerokie uwzględnienie kontekstu regionalnego, a więc objęcie badaniami dawnej, łacińskiej kultury Gdańska i Pomorza.

Rezultaty badań prowadzonych przez Pracowników KFK są wykorzystywane w procesie kształcenia realizowanym na ocenianym kierunku. Ich wpływ zarówno na kształt programu nauczania, jak i na dobór treści programowych najsilniej zaznacza się w obszarze zajęć specjalizacyjnych, takich jak np. teatr i dramat grecki/rzymski, inspiracje antyczne w literaturze nowożytnej, Gdańsk, Pomorze i Bałtyk w literaturze XVI i XVII., w których wykorzystano wyniki badań w katedrze. Wykłady z literatury greckiej w znaczący sposób uwzględniają rezultaty prac nad jońską prozą i grecką historiografią, przeprowadzonych w ramach badań zatrudnionych w katedrze pracowników. Zajęcia z gramatyki historycznej języka greckiego prowadzone są na podstawie o autorskiego podręcznika przygotowanego w jednostce, powstałego na gruncie badań nad językiem Homera i Hezjoda. Zainteresowania badawcze kadry nauczycielskiej szeroko uwzględniane są także w ramach zajęć seminaryjnych i wykładów monograficznych.

Udział studentów w badaniach naukowych i w prezentacji ich wyników przejawia się głównie poprzez wystąpienia na studenckich konferencjach naukowych oraz działalność w ramach studenckiego koła naukowego. W latach 2009-2013 na ogólnopolskich starożytniczych konferencjach studencko-doktoranckich referaty wygłosiło 12 studentów Katedry; 3 z nich opublikowane zostały w materiałach pokonferencyjnych. Studenckie koło naukowe w latach 2010-2013 zorganizowało wyjazdy naukowe do Rzymu, Grecji i Pelplina, Dzień Kultury Tureckiej oraz obchody urodzin Rzymu (*Dies Natalis Urbis Romae*). Działający w jednostce Studencki Teatr Filologów Klasycznych „Mimesis” zorganizował w roku 2012 piątą edycję odbywającego się cyklicznie ogólnopolskiego „Przeglądu Teatrów Studenckich Filologów Klasycznych”; oprócz prezentacji przedstawienia („Płaczący Odys” R. Brandstaettera), na połączonej z przeglądem sesji naukowej poświęconej antycznemu dramatowi reprezentant Koła wygłosił referat. W opinii studentów prezentowanej podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA mogą oni rozwijać własne zainteresowania naukowe i liczyć w tym zakresie na wsparcie merytoryczne i finansowe Jednostki. W ich ocenie nauczyciele akademicki są bardzo otwarci na inicjatywy naukowe studentów, a podejmowane działania i problemy badawcze są uzupełnieniem programu kształcenia i pozwalają na lepsze osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

Katedrę Filologii Klasycznej UG szczególnie silna i dobra współpraca łączy z Biblioteką Gdańską PAN. Wpływ tej placówki na proces dydaktyczny realizowany w ramach ocenianego kierunku, w szczególności na dobór treści programowych określonych modułów specjalizacyjnych, potwierdził na spotkaniu z Zespołem Oceniającym reprezentant tej placówki i zarazem opiekun odbywających w niej praktyki studentów jednostki.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Prowadzone w jednostce badania naukowe są tematycznie koherentne z realizowanym przez nią kierunkiem kształcenia, a ich wyniki pozytywnie wpływają na proces dydaktyczny. Jednostka stymuluje aktywność naukową studentów, która przejawia się w ich udziale w studenckich konferencjach naukowych i różnych formach działalności studenckiego koła naukowego. Działalność naukowa jednostki sprzyja osiągnięciu zakładanych efektów kształcenia.

7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię.

- 1) Zasady i procedury rekrutacji studentów są przejrzyste, uwzględniają zasadę równych szans i zapewniają właściwą selekcję kandydatów na dany kierunek studiów,

Zasady rekrutacji określa Uchwała nr 27/13 Senatu Uniwersytetu Gdańskiego z dnia 25 kwietnia 2013 roku w sprawie *warunków i trybu rekrutacji kandydatów na studia stacjonarne i niestacjonarne w Uniwersytecie Gdańskim w roku akademickim 2014/2015*. Rekrutacja ma charakter konkursowy (konkurs świadectw) i odbywa się drogą elektroniczną. Przewidziano zasady rekrutacji dla kandydatów z tzw. „starą maturą” (Uchwała Senatu UG nr 29/10, a także osób legitymujących się maturą międzynarodową.

Rekrutacja na studia I. stopnia odbywa się na zasadzie rankingu, w którym pozycja zależy od wyników egzaminu maturalnego z przedmiotów: język polski (mnożnik 0,4), język obcy (mnożnik 0,3), przedmiot do wyboru spośród języka łacińskiego i kultury antycznej, historii, historii sztuki, drugiego języka obcego (mnożnik 0,3). Jeżeli kandydat zdawał egzamin na

poziomie rozszerzonym dodatkowo mnożnik przedmiotu mnoży się przez 1,5. Kandydat, który nie zdawał danego przedmiotu na egzaminie maturalnym uzyskuje 0 punktów za ten przedmiot. W przypadku zdawania egzaminu z języka romańskiego (włoski, francuski, hiszpański) przy punktacji powyżej 70% kandydat otrzymuje dodatkowo 10 pkt., natomiast za egzamin dojrzałości z języka łacińskiego i kultury antycznej kandydat otrzymuje dodatkowo 20 pkt.

Rekrutacja na studia II. stopnia odbywa się na podstawie postępowania konkursowego, w skład którego wchodzi ocena z dyplomu studiów I. stopnia (§ 7 ust. 2 i 3 uchwały rekrutacyjnej określa sposób przeliczania punktów z oceny). Studia te adresowane są do absolwentów studiów I. stopnia z zakresu filologii klasycznej oraz innych kierunków humanistycznych.

Informacje o procesie i kryteriach rekrutacji są powszechnie dostępne na stronie internetowej Uczelni. Studenci podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA pozytywnie ocenili kryteria rekrutacji, a także dostęp do wszelkich informacji w tym zakresie. W ich ocenie kryteria są sprawiedliwe i nie zawierają przepisów dyskryminujących jakiegokolwiek grupy osób.

- 2) System oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się, zawiera standardowe wymagania i zapewnia przejrzystość oraz obiektywizm formułowania ocen.

System oceny osiągnięć studentów regulowany jest w § 23 pkt. 1. Regulaminu studiów, który określa procentowe wymagania dla poszczególnych ocen w toku studiów. Rada Wydziału może dokonać zmian tych kryteriów. Kryteria oceny dla poszczególnych przedmiotów zawarto w sylabusach dla nich opracowanych. Ocena częściowa polega głównie na ocenie przygotowania studenta do zajęć, aktywności w trakcie zajęć, przygotowania pracy pisemnej, prezentacji. Końcowa weryfikacja odbywa się zazwyczaj w formie pisemnego bądź ustnego zaliczenia, a także poprzez ocenę dłuższej samodzielnej pracy pisemnej. W sylabusach wskazano również składowe procentowe oceny końcowej, jest to zazwyczaj wynik testu końcowego oraz ocena z weryfikacji częściowej.

Przyjęty system oceny jest przejrzysty i obiektywny, a zasady oceny sformułowano w sposób zrozumiały. Studenci są zapoznawani z warunkami zaliczenia przedmiotu na pierwszych zajęciach. System oceny uwzględnia weryfikację efektów kształcenia z zakresu wiedzy, umiejętności oraz postaw i w ocenie studentów odnosi się do wszystkich zakładanych efektów kształcenia.

Studenci podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA ocenili bardzo pozytywnie zasady oceny osiągnięć. W ich ocenie zasady są sprawiedliwe i jednolite wobec wszystkich studentów. Nauczyciele akademicki przestrzegają zadeklarowanych metod i kryteriów oceny. Pytania egzaminacyjne odnoszą się do realizowanych treści przedmiotowych. Studenci mogą wyrazić swoje opinie dotyczące zasad oceny w ramach ankiety oceniającej zajęcia dydaktyczne, oceniając, czy nauczyciel akademicki określił zasady zaliczenia na pierwszych zajęciach oraz czy zakres i forma zaliczenia były zgodne z treściami kształcenia.

- 3) Struktura i organizacja programu ocenianego kierunku studiów sprzyja krajowej i międzynarodowej mobilności studentów.

Zasady dotyczące punktacji ECTS regulują § 24 i § 25 Regulaminu studiów oraz regulacje Uczelnianego Zespołu ds. Zapewniania Jakości. Zgodnie z Regulaminem studiów studenci mogą mieć uznane efekty kształcenia i punkty ECTS zdobyte w innych jednostkach. Studenci

podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA wykazali się podstawową wiedzą na temat punktów ECTS i korzyści z nich wynikających.

W ramach studiów studenci realizują zajęcia z języka włoskiego (w formie ćwiczeń). Zajęcia te w opinii studentów są prowadzone na wysokim poziomie i pozwalają na dobrą komunikację w tym języku. Dodatkowo, na prośbę studentów zajęcia z historii sztuki starożytnej Grecji i Rzymu odbywają się częściowo w języku angielskim.

Wydział Filologiczny nie zapewnia studentom ocenianego kierunku żadnej możliwości wymiany międzynarodowej. Zgodnie z informacjami zawartymi w raporcie samooceny, jak również uzyskanymi od Władz w trakcie wizytacji, nie zostały zawarte porozumienia w sprawie wymiany studentów. Studenci podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA ocenili, iż w przypadku ich kierunku (efekty kształcenia przewidziane w programie studiów można uzyskać w większości europejskich uniwersytetów – zwłaszcza związanych z kulturą Rzymu i Grecji) współpraca międzynarodowa w znacznym stopniu wpłynęłaby pozytywnie na ich rozwój naukowy i zawodowy, a także zwiększyłaby zainteresowanie studiami. Studenci nie korzystają również z programów mobilności krajowej, jednak w ich ocenie taki rodzaj współpracy nie jest interesujący.

- 4) System pomocy naukowej, dydaktycznej i materialnej sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów oraz skutecznemu osiągnięciu założonych efektów kształcenia.

Opieka dydaktyczna

Studenci mają zapewnioną opiekę dydaktyczną nauczycieli akademickich podczas konsultacji. Informacje o terminie i miejscu konsultacji są dostępne na stronie internetowej. Dodatkowo studenci mogą kontaktować się z nauczycielami drogą elektroniczną. Studenci podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA pozytywnie ocenili dostępność nauczycieli akademickich, ze szczególnym uwzględnieniem kontaktu elektronicznego. Podkreślili również otwartość nauczycieli na inicjatywy studenckie.

W ramach prowadzonych zajęć dydaktycznych nauczyciele udostępniają studentom materiały dydaktyczne z zakresu treści obowiązkowych, jak również treści dodatkowych. Studenci ocenili pozytywnie przydatność tych materiałów.

Studenci mają zapewnioną indywidualizację ścieżki kształcenia poprzez możliwość studiowania według Indywidualnego Planu Studiów (§ 34 Regulaminu studiów – dedykowany studentom z niepełnosprawnością, znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej lub studiującym minimum dwa kierunki) lub Indywidualnego Programu Kształcenia (§ 35 Regulaminu studiów – przewidziane dla studentów wybitnie uzdolnionych). Studenci podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA wykazali się znajomością dostępnych form indywidualizacji i ocenili pozytywnie ich dostępność.

Informacje związane z poszczególnymi przedmiotami znajdują się w sylabusach, do których dostęp jest zapewniony poprzez portal studenta. W sylabusie znajdują się niezbędne dla studentów informacje, np. cele i efekty kształcenia, treści kształcenia, wymiar godzinowy, ECTS, forma i warunki zaliczenia, osoby prowadzące przedmiot, wykaz literatury, form i metod dydaktycznych.

Studenci pozytywnie ocenili organizację roku akademickiego, sesji, a także tygodniowe plany zajęć. Informacje związane z organizacją roku akademickiego wraz z planami zajęć są ogólnodostępne na stronie internetowej.

Za obsługę administracyjną odpowiedzialny jest dziekanat. W ocenie studentów zakres godzin jego urzędowania odpowiada potrzebom studentów. Godziny pracy dziekanatu są

dostosowane do potrzeb studentów. Informacje związane z tokiem kształcenia znajdują się na stronie internetowej Wydziału, w portalu studenta, a także w gablotach informacyjnych. W opinii studentów zakres dostępnych informacji jest wystarczający i są one na bieżąco aktualizowane.

Zgodnie z § 6 pkt. 3 Regulaminu studiów powoływany jest opiekun roku, który ma za zadanie wspierać studentów np. w rozwiązywaniu problemów, załatwianiu spraw związanych z tokiem studiów. Dodatkowo każdy rocznik powołuje spośród studentów starostę roku, który ma za zadanie bezpośrednio reprezentować interesy studentów przed nauczycielami akademickimi, władzami i administracją. Studenci ocenili, iż nie korzystają z pomocy opiekuna roku, gdyż większość spraw są w stanie załatwić samodzielnie z pracownikami Wydziału.

W Jednostce nie funkcjonuje formalny system rozpatrywania skarg i wniosków studentów (w tym zgłaszania zapotrzebowania na zasoby biblioteczne). Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA studenci docenili bardzo dobrą współpracę z pracownikami Katedry Filologii Klasycznej. Sceptycznie odnieśli się natomiast do możliwości kontaktu z Władzami Wydziału. W ocenie studentów ich kierunek, a także potrzeby i sugestie studentów, traktowane są marginalnie. Jako przyczynę takiego stanu rzeczy wskazują niewielką liczbę studentów kierunku.

Studenci z niepełnosprawnością mogą liczyć na wsparcie w ramach funduszu pomocy materialnej, a także na pomoc Biura ds. Osób Niepełnosprawnych. Zgodnie z § 4 pkt. Regulaminu studiów „Dziekan jest upoważniony do takiego stosowania Regulaminu, aby bez naruszania jego zasad umożliwić osobie niepełnosprawnej wypełnianie obowiązków studenckich, stosownie do jej sprawności psychofizycznych”. Studenci mogą korzystać z pomocy dydaktycznych przeznaczonych dla studentów z niepełnosprawnością (np. powiększalniki tekstu), czy pozostałej infrastruktury Uczelni. Ponadto Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych pomaga w adaptacji materiałów dydaktycznych. W ramach obsługi bibliotecznej studenci z niepełnosprawnością mogą prolongować wypożyczenia bez naliczania dodatkowych opłat, a także mają możliwość oddawania książek w dowolnej filii biblioteki.

Opieka naukowa

Proces dyplomowania reguluje rozdział 5. (Prace i egzaminy dyplomowe) Regulaminu studiów. Obejmuje on przygotowanie pracy dyplomowej i egzamin dyplomowy. Promotorem pracy magisterskiej jest osoba posiadająca tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego, natomiast pracy licencjackiej osoba posiadającej co najmniej stopień naukowy doktora. Studenci mają zapewnioną swobodną możliwość wyboru promotora pracy dyplomowej. Studenci pozytywnie ocenili możliwość wyboru promotora i indywidualnego ustalenia tematu pracy dyplomowej. Są usatysfakcjonowani przebiegiem współpracy z promotorem, w tym organizacją seminariów dyplomowych. W ich ocenie zakres prowadzonych prac dyplomowych jest spójny ze specyfiką kierunku. Zgodnie z Zarządzeniem nr 26/R/13 Rektora UG z dnia 15 lutego 2013 roku w sprawie *postępowania z pracami dyplomowymi studentów Uniwersytetu Gdańskiego* oraz Zarządzeniem nr 1/F010/2014 Dziekana Wydziału Filologicznego z dnia 6 marca 2014 roku *Regulamin sprawdzania prac dyplomowych programem antyplagiatowym na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Gdańskiego* wszystkie prace dyplomowe poddawane są sprawdzeniu programem antyplagiatowym. Studenci podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA wykazali się wiedzą na ten temat i pozytywnie ocenili przyjęte rozwiązania.

Studenci w ramach studenckiego ruchu naukowego mają możliwość działania w istniejących na Wydziale kołach naukowych (np. Studenckim Kole Naukowym związanym z filologią klasyczną), jak również mogą rejestrować własne koła. Dodatkowo mogą podejmować inicjatywy (w tym naukowe) w ramach Studenckiego Teatru Filologów Klasycznych „Mimesis”.

W ramach prowadzonych inicjatyw naukowych studenci mogą korzystać z infrastruktury, a zwłaszcza księgozbioru Jednostki. Zakres opieki naukowej został przez studentów oceniony pozytywnie. Studenci ocenili, iż mogą liczyć na wsparcie merytoryczne i finansowe ze strony Uczelni. Wielkość finansowania ocenili za zadowalającą i zasadniczo adekwatną do ich najważniejszych potrzeb.

Opieka materialna

Zasady korzystania z pomocy materialnej określa Regulamin przyznawania pomocy materialnej studentom Uniwersytetu Gdańskiego. Studenci mają możliwość ubiegania się o wszystkie świadczenia wymienione art. 173 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Przyznawaniem świadczeń o charakterze socjalnym zajmuje się Wydziałowa Komisja Stypendialna jako organ pierwszej instancji i Odwoławcza Komisja Stypendialna jako organ odwoławczy. W składzie obu komisji większość stanowią reprezentanci studentów zgodnie z art. 177 ust. Ustawy. Decyzje komisji wydawane są z zachowaniem przepisów określonych w art. 107 Kpa.

Wątpliwości budzi procedura przyznawania stypendium rektora dla najlepszych studentów przez Wydziałową Komisję Stypendialną (zgodnie z § 2 pkt. 1 Regulaminu), powoływaną przez Dziekana (§ 2 pkt. 2 Regulaminu). Art. 175 ust. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym określa, iż stypendium rektora przyznawane jest przez rektora na wniosek studenta. Ustawa w art. 175 ust. 4 przewiduje, iż „kierownik podstawowej jednostki organizacyjnej lub rektor przekazują uprawnienia w zakresie przyznawania stypendium socjalnego, stypendium specjalnego dla osób niepełnosprawnych, zapomogi oraz stypendium rektora dla najlepszych studentów odpowiednio komisji stypendialnej lub odwoławczej komisji stypendialnej”. Konkludując, do kompetencji rektora należy wydawanie decyzji w sprawach stypendium rektora dla najlepszych studentów, a na wniosek samorządu studenckiego może on przekazać uprawnienia w tym zakresie Odwoławczej Komisji Stypendialnej. Dodatkowo art. 174 ust. 3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym przewiduje, iż środkiem odwoławczym od decyzji w przypadku stypendium rektora dla najlepszych studentów jest złożenie przez studenta wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy, a według Regulaminu (§ 2 pkt. 7) dla wszystkich form pomocy materialnej przewidziano postępowanie dwuinstancyjne. Zaleca się dostosowanie przepisów regulujących przyznawanie pomocy materialnej we wskazanym zakresie do zapisów ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

Studenci pozytywnie ocenili kwestie związane z przyznawaniem pomocy materialnej, w tym kwoty stypendiów i terminowości wypłat. Regulamin ocenili jako przejrzysty. Mają także zapewniony powszechny dostęp do informacji w tym zakresie. Podczas spotkania Zespołu Oceniającego z samorządem studenckim obecni byli członkowie Wydziałowej Komisji Stypendialnej, którzy pozytywnie odnieśli się do prac komisji. W ich ocenie, podejmowanie decyzji opiera się na zasadach demokratycznych i w pełni odpowiada potrzebom studentów.

Studenci mają zapewnioną bazę lokalową w 10 domach studenckich, w tym 3 zlokalizowanych w Sopocie. Kwestię przyznawania miejsc w domach studenckich reguluje Zarządzenie Kanclerza UG nr 7/K/13 z 09.09.2013 w sprawie *zmiany zarządzenia Kanclerza*

UG nr 19/K/12 z dnia 04.09.2012 w sprawie przyznawania i korzystania z miejsc w domach studenckich Uniwersytetu Gdańskiego. Studenci ocenili ilość dostępnych miejsc jako adekwatną do ich potrzeb. W opinii studentów kwoty opłat są adekwatne do oferowanych warunków. W obrębie kampusu Uczelni jak i domów studenckich znajduje się infrastruktura niezbędna do potrzeb studentów (bary, stołówki, punkty ksero).

Opieka wspierająca rozwój społeczny, kulturalny i zawodowy

Samorząd studencki działa na szczeblu ogólnouczelnianym jako Parlament Studentów UG, a na szczeblu wydziałowym jako Rada Samorządu Studentów Wydziału Filologicznego. Samorząd wydziałowy nie posiada stałego budżetu, tylko środki celowe na konkretne inicjatywy. W opinii członków samorządu taki sposób finansowania jest wystarczający. Odnotowano brak pomieszczenia przeznaczonego na działalność samorządu wydziałowego. Samorząd może jednak korzystać z pomieszczeń i sprzętu biurowego Wydziału. Według informacji uzyskanych od przedstawicieli samorządu, w tym udostępnionej dokumentacji, podejmuje on szereg działań związanych z życiem kulturalno-społecznym studentów (np. akcja Krwiecień, pokazy filmów, spotkania z ich twórcami, organizacja Neptunaliów) oraz bierze on udział np. w pracach związanych ze zmianą Regulaminu studiów.

W Uczelni działa Biuro Karier, które oferuje studentom pomoc we wchodzeniu na rynek pracy już w trakcie studiów oraz pomoc związaną w kwestii organizacji praktyk, czy staży studenckich. Biuro umieszcza na swojej stronie internetowej propozycje pracy dla studentów. Prowadzi także inne inicjatywy, jak np. wirtualne targi pracy, pomoc w tworzeniu dokumentów aplikacyjnych. W celu szerszego dotarcia do studentów wprowadzono pilotażowo projekt ambasadorski Biura Karier, który ma na celu aktywizację studentów wydziałów w prace biura, która ma przybliżyć podejmowane inicjatywy środowisku studenckiemu. Studenci wysoko ocenili dostępność pracowników biura, oferowane oferty pracy i inne formy jego działalności.

W ramach Uczelni działa także Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości, który pomaga studentom w otwarciu własnej działalności gospodarczej. Studenci posiadali jednak znikomą wiedzę na temat funkcjonowania tej jednostki.

Podsumowując, studenci zasadniczo dobrze ocenili opiekę naukową, materialną i dydaktyczną bardzo wysoko ocenili otwartość pracowników Katedry Filologii Klasycznej oraz możliwość rozwoju naukowego związanego z kierunkiem kształcenia. Do słabszych stron kształcenia zaliczyli niewystarczającą infrastrukturę dydaktyczną, a przede wszystkim brak możliwości udziału w wymianach międzynarodowych.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego ZNACZĄCO

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1)** Kryteria rekrutacyjne są przejrzyste, sprawiedliwe i nie zawierają przepisów dyskryminujących. Informacje o procesie rekrutacji są powszechnie dostępne.
- 2)** System oceny osiągnięć studentów jest skupiony na procesie uczenia się i sprzyja jego rozwojowi. Kryteria oceny są przejrzyste, sprawiedliwe i jasno sformułowane. Sprzyjają obiektywizmowi w formułowaniu ocen. Zasady oceniania są ogólnodostępne dla studentów.
- 3)** Program i organizacja kształcenia sprzyja mobilności krajowej i zagranicznej. Jednak w związku z brakiem porozumień z innymi jednostkami, studenci nie mają możliwości korzystania z programów wymiany międzynarodowej. Zaleca się podjęcie działań zmierzających do nawiązania współpracy międzynarodowej pozwalającej studentom na uczestnictwo w programach wymiany.

4) Studenci mają zapewnioną właściwą opiekę dydaktyczną, materialną, naukową, która sprzyja rozwojowi społecznemu, naukowemu i zawodowemu studentów. Opieka ta pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Zaleca się dostosowanie przepisów regulujących przyznawanie pomocy materialnej do zapisów ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

- 1) Jednostka wypracowała przejrzystą strukturę zarządzania kierunkiem studiów oraz dokonuje systematycznej, kompleksowej oceny efektów kształcenia; wyniki tej oceny stanowią podstawę rewizji programu studiów oraz metod jego realizacji zorientowanej na doskonalenie jakości jego końcowych efektów.

Wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia został stworzony i funkcjonuje w Uniwersytecie Gdańskim na mocy Uchwały Senatu UG nr 76/09 z dn. 26 listopada 2009 roku w sprawie wprowadzenia Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia, a także kolejnych aktów prawnych UG: Zarządzenia Rektora Uniwersytetu Gdańskiego nr 48/R/10 z dnia 31 maja 2010 w sprawie zasad funkcjonowania Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia na Uniwersytecie Gdańskim (z późniejszymi zmianami: nr 79/R/10, 56/R/11 oraz 82/R/13) oraz Zarządzenia Rektora Uniwersytetu Gdańskiego 49/R/10 z dnia 31 marca 2010 roku w sprawie składu Uczelnianego i Wydziałowych Zespołów do spraw Zapewniania Jakości Kształcenia oraz zakresu powierzanych im zadań (z późniejszymi zmianami: 22/R/11 oraz 25/R/13). W myśl przywołanych wyżej aktów prawnych Rektor powołuje Uczelniany Zespół ds. Zapewniania Jakości Kształcenia, odpowiedzialny za koordynację prac nad Wewnętrznym Systemem Jakości Kształcenia UG. Na jego czele stoi Prorektor ds. kształcenia.

Pieczę nad właściwym funkcjonowaniem Systemu Jakości Kształcenia na Wydziale Filologicznym sprawuje Dziekan Wydziału Filologicznego, odpowiedzialny za realizację misji naukowej i dydaktycznej wydziału (zgodnie z art.44. Statutu UG). Do kompetencji Dziekana należy również wydawanie zarządzeń dotyczących Wydziałowego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia, w których określa zadania i obowiązki prodziekanów, dyrektorów instytutów, oraz kierowników innych jednostek, terminy, zasady i procedury związane z oceną działalności nauczycieli akademickich oraz procedury związane z działalnością sfery administracyjnej uczelni. Rada Wydziału Filologicznego ustala ogólne kierunki działalności wydziału, uchwała plany i programy studiów oraz efekty kształcenia dla poszczególnych kierunków (art. 42 Statutu UG).

Dziekan Wydziału Filologicznego powołuje przedstawiciela Wydziału do pracy w Uczelnianym Zespole ds. Jakości Kształcenia oraz Wydziałowy Zespół ds. Zapewniania Jakości Kształcenia (WZZJK), na którego czele stoi Prodziekan ds. kształcenia. W jego skład wchodzi przedstawiciele pracowników naukowo-dydaktycznych z kilku jednostek wydziału, przedstawiciel administracji wydziału oraz Samorządu Studentów. Organem oceniającym działalność WZZJK jest Rada Wydziału, która zatwierdza doroczny *Raport z oceny własnej Wydziału Filologicznego*.

Do zadań WZZJK należy:

- opracowanie procedur związanych z zapewnianiem jakości kształcenia;

- koordynowanie działalności powołanych przez Radę Wydziału rad programowych, odpowiedzialnych za tworzenie i modyfikacje programów studiów realizowanych na Wydziale; ocena zgłaszanych przez rady programowe propozycji programowych;
- przygotowanie harmonogramu przeprowadzenia oraz analiza wyników ankiet studenckich oceniających zajęcia prowadzone na Wydziale Filologicznym;
- opracowanie rocznego Raportu z oceny własnej Wydziału Filologicznego dla Rady Wydziału i Uczelnianego Zespołu ds. Zapewniania Jakości Kształcenia.

Kontrolę nad kształtem i realizacją programu na ocenianym kierunku sprawuje pięcioosobowa rada programowa złożona z Pracowników Katedry Filologii Klasycznej, powołana decyzją Rady Wydziału Filologicznego z dn. 10. 11. 2011 roku. Obecnie obowiązujący i realizowany program przyjęty został przez Radę Wydziału Filologicznego, Senacką Komisję ds. Kształcenia, wreszcie przez Senat Uniwersytetu Gdańskiego uchwałą nr 16/U/12 w sprawie określenia efektów kształcenia na kierunkach studiów na Wydziale Filologicznym.

Ważnym elementem weryfikacji jakości kształcenia na Wydziale Filologicznym są studenckie ankiety oceniające zajęcia dydaktyczne. Zgodnie z Zarządzeniem Rektora UG nr 70/R/10 z późn. zm. z dnia 22 kwietnia 2013 r. ankietyzacja zajęć przeprowadzana jest elektronicznie co dwa lata. Wyniki ankiet są analizowane i przedstawiane nauczycielom akademickim, których zajęcia były ankietowane, a następnie ankiety są archiwizowane w formie elektronicznej. Indywidualne wyniki ankiet brane są pod uwagę w procedurze okresowej oceny działalności pracowników, przeprowadzanej co dwa lata. Z kolei w roku, w którym przeprowadzana jest ankietyzacja, jej zbiorcze wyniki stanowią ważny element rocznego raportu samooceny, który przyjmowany jest przez Radę Wydziału i publikowany na stronie Wydziału filologicznego UG.

Wśród kadry nauczającej na ocenianym kierunku systematycznie prowadzone są również hospitacje zajęć. Starsi i bardziej doświadczeni dydaktycy hospitują zajęcia młodszych kolegów, ale również młodszy nauczyciele goszczą na zajęciach prowadzonych przez pracowników o większym stażu i bogatszym doświadczeniu zawodowym. Harmonogramy i sprawozdania z hospitacji zajęć prowadzonych dla studentów *filologii klasycznej* przedstawione zostały członkom Zespołu Oceniającego.

Przyjęty i stosowany system zapewnienia jakości kształcenia cechuje się więc spójnością, przejrzystością i wielopoziomowością. Dzięki niemu skutecznie dokonuje się zobiektywizowanej oceny osiąganych efektów kształcenia deklarowanych dla poszczególnych kierunków studiów oraz eliminuje się ewentualne nieprawidłowości i patologie. Zakresy kompetencyjne jego poszczególnych ogniw zostały jasno sprecyzowane. Funkcjonowanie systemu pozwala na efektywny pomiar oraz kompleksową i systematyczną ocenę jakości kształcenia. Umożliwia monitorowanie procesu dydaktycznego, analizę jego skuteczności i wprowadzanie odpowiednich rozwiązań służących jego udoskonalaniu.

- 2) W procesie zapewniania jakości i budowy kultury jakości uczestniczą pracownicy, studenci, absolwenci oraz inni interesariusze zewnętrzni.

Przedstawiciele Pracowników Katedry Filologii Klasycznej, realizujący oceniany program studiów, konstytuują radę programową odpowiedzialną zarówno za kształt samego programu, jak i za określenie sposobów weryfikacji osiągania zakładanych efektów kształcenia i tym samym zapewnienia jakości kształcenia. Propozycje wypracowane przez radę programową przedstawiane są na zebraniu wszystkim pracownikom i zatwierdzane

przez nich. Pracownicy lub ich przedstawiciele, a także przedstawiciele studentów, zasiadają (z prawem głosu) w organach kolegialnych wyższych szczebli, decydujących o ostatecznym kształcie wdrażanego systemu zapewniania jakości kształcenia. Ponadto pracownicy w sylabusach określają szczegółowo metody weryfikacji poszczególnych (etapowych) efektów przedmiotowych i wprowadzają je w życie w trakcie procesu dydaktycznego. Z kolei istotnym sposobem uczestnictwa studentów w procesie zapewnienia jakości kształcenia jest udział w anonimowym badaniu ankietowym, pozwalającym na ocenę (sposobu przekazu) treści programowych na poszczególnych zajęciach, metod i kryteriów weryfikacji efektów kształcenia, organizacji zajęć, postawy nauczyciela w kontaktach ze studentami. Można więc stwierdzić, iż przyjęty system zapewnienia jakości kształcenia stwarza wszystkim interesariuszom wewnętrznym dostateczną możliwość wpływu na jego kształt i sposób funkcjonowania.

Wpływ interesariuszy zewnętrznych na jakość kształcenia filologów klasycznych nie ma charakteru sformalizowanego, jednak na spotkaniu z Zespołem Oceniającym potwierdzili oni, że prowadzono z nimi konsultacje, które dotyczyły w szczególności treści programowych określonych zajęć specjalizacyjnych. Odnosi się to zwłaszcza do przedstawiciela Biblioteki Gdańskiej PAN, w której to placówce znacząca grupa studentów ocenianego kierunku odbywa praktyki. Z wypowiedzanych opinii wynikało, że udział interesariuszy zewnętrznych w procesie podnoszenia jakości kształcenia ma charakter doradczy, ale ich opinie są wysłuchiwanie i uwzględniane. Zaleca się w tym zakresie podjęcie starań o włączenie interesariuszy zewnętrznych w struktury wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia.

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/biblioteka	Działalność naukowa	Działalność międzynarodowa	Organizacja kształcenia
wiedza	+	+	+	+	+/-	+
umiejętności	+	+	+	+	+/-	+
kompetencje społeczne	+	+	+	+	+/-	+

- +** - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia
- +/-** - budzi zastrzeżenia - pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia
- - nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Wypracowany system zarządzania kierunkiem i zapewnienia jakości kształcenia jest przejrzysty, precyzyjny i efektywny. Wprowadzono rozwiązania organizacyjne i techniczne pozwalające na systematyczną i kompleksową ocenę efektów kształcenia, wprowadzania niezbędnych modyfikacji procesu dydaktycznego oraz eliminowania ewentualnych nieprawidłowości.

2) W procesie zapewniania jakości kształcenia w sposób czynny uczestniczą interesariusze wewnętrzni (pracownicy i studenci) dysponując odpowiednimi narzędziami, które umożliwiają im wywieranie wpływu zarówno na kształt, jak i na sposób funkcjonowania stosowanego w tym zakresie systemu. Wpływ interesariuszy zewnętrznych na jakość kształcenia filologów klasycznych nie ma charakteru sformalizowanego, zaleca się podjęcie działań zmierzających do ich włączenia w struktury wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
1	koncepcja rozwoju kierunku		x			
2	cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		x			
3	program studiów		x			
4	zasoby kadrowe		x			
5	infrastruktura dydaktyczna		x			
6	prowadzenie badań naukowych ²		x			
7	system wsparcia studentów w procesie uczenia się			x		
8	wewnętrzny system zapewnienia jakości		x			

² Ocena obowiązkowa jedynie dla studiów II stopnia i jednolitych magisterskich.

Ocena możliwości uzyskania zakładanych efektów kształcenia i rozwoju ocenianego kierunku w wizytowanej jednostce oraz zapewnienia wysokiej jakości kształcenia, a także wskazanie obszarów nie budzących zastrzeżeń, w których wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia jest wysoce efektywny oraz obszarów wymagających podjęcia określonych działań (uzasadnienie powinno odnosić się do konstatacji zawartych w raporcie, zawierać zalecenia).

Realizowana na kierunku „filologia klasyczna” prowadzonym na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Gdańskiego koncepcja kształcenia odpowiada misji i strategii Uniwersytetu Gdańskiego, charakteryzuje się spójnością zakładanych efektów i celów kształcenia. Sposób prowadzenia kształcenia, a także kadra oraz infrastruktura gwarantują osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Zbudowany w Uczelni/Jednostce wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia, posiada strukturę i narzędzia, które zapewniają realizację jego zadań – wysoką jakość kształcenia. Mocnymi stronami kierunku jest różnorodność programowa, bardzo wysoki stopień doboru indywidualnej ścieżki kształcenia i możliwości wyboru interesujących specjalizacji oraz bardzo dobry kontakt studentów z pracownikami Katedry Filologii Klasycznej. Oceniany kierunek, jak i cały wydział wyróżnia przyjęty sposób indywidualizacji studiów (zwłaszcza pomocy dla osób z niepełnosprawnością) oraz dbałość o zapobieganie nieuczciwości naukowej (wdrożony program antyplagiatowy w ocenie prac dyplomowych). W celu stałego podnoszenia jakości kształcenia na ocenianym kierunku Zespół Oceniający PKA zaleca:

- sformalizowanie kontaktów z interesariuszami zewnętrznymi poprzez włączenie przedstawicieli w Rady Programowe Wydziału/Katedry;
- uzupełnienie składu Rady Wydziału o jednego przedstawiciela studentów (doktorantów);
- przejrzenie sylabusów pod kątem właściwego formułowania przedmiotowych efektów kształcenia i przypisania ich do odpowiednich kategorii (wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych);
- udoskonalenie sposobów weryfikacji przedmiotowych, etapowych efektów kształcenia.
- dostosowanie przepisów regulujących przyznawanie pomocy materialnej do zapisów ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

Najistotniejszą kwestią będącą także szansą na zwiększenie liczby studentów filologii klasycznej jest podpisanie umów współpracy międzynarodowej, co stworzyłoby większe możliwości poszerzania wiedzy i umiejętności praktycznych w zakresie prowadzonej dydaktyki i działalności badawczej.

Przewodnicząca Zespołu Oceniającego PKA

prof. UAM dr hab. Katarzyna Karpińska-Szaj

Uwaga: jeżeli wyjaśnienia przedstawione w odpowiedzi na raport lub we wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy z wizytacji będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen raport powinien zostać uzupełniony. Należy syntetycznie omówić wyjaśnienia, dokumenty i dodatkowe informacje, które spowodowały zmianę oceny (odnieść się do każdego kryterium odrębnie, a ostateczną ocenę umieścić w Tabeli nr 3).

W odpowiedzi na raport oceny programowej na kierunku „filologia klasyczna”, Wydział Filologiczny Uniwersytetu Gdańskiego przedstawił wyjaśnienia, które pozwalają na zmianę oceny w odniesieniu do kryterium „system wsparcia studentów w procesie uczenia się” (kryterium 7.) Wydział podjął następujące działania mające na celu udoskonalenie systemu wsparcia studentów w procesie uczenia się:

- podjęto starania mające na celu zawarcie umów międzynarodowych w ramach programu Erasmus z University of Reading (Wielka Brytania) Department of Classics oraz z University of Oulu (z Uniwersytetem tym umowa zostanie podpisana w październiku 2015 roku);
- skład Rady Wydziału został uzupełniony o jednego przedstawiciela studentów, który wziął już udział w posiedzeniach w czerwcu i w lipcu 2015 roku;
- podjęto działania wyjaśniające uregulowania prawne dotyczące przyznawania stypendium rektora dla najlepszych studentów.

W odpowiedzi na raport zadeklarowano także terminy ukończenia prac nad korektą dokumentacji efektów kształcenia oraz dołączono stosowne dokumenty potwierdzające podjęte działania.

Tabela nr 3

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
7. system wsparcia studentów w procesie uczenia się		X			